

737049
Gyomaendrőd, 2004. szeptember

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

XI. évfolyam 9. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat * 2004. szeptember

DEO GRATIAS!

Istennek legyen hála !

A 60-as évek ministránsainak egy része a II. Vatikáni Zsinat előtt kezdte meg szolgálatát az oltárnál, így sokunk számára még mindig elevenen él az ékes latin nyelvű liturgia emléke.

Templomunk felszentelésének 200 éves évfordulója alkalmából a nyár kellős közepén, 2004. július 25-én találkozóra gyűltek össze az 1960-as évek „öregministránsai”.

Az esemény de. 10 órakor szentmisével kezdődött (egykor ezt „nagymisének” hívtuk), amelyet Iványi László plébánosunk mutatott be. Meleg szavakkal emlékezett meg a jelenlévők oltárszolgálatáról, amelynek hatása minden bizonnyal egész életre elkísér.

Az egykori ministránsokat Pádár Zoltán és Giricz László képviselte az oltárnál.

15-en jöttek el erre az alkalomra :

Dr Busai György, Busai István, Farkas Imre, Farkas Máté, Giricz László, Hunya László, Hunya Péter, Hunya Sándor, Kovács László, Pádár Zoltán, Pelyva Imre, Szurovecz Béla, Szurovecz Zoltán, Tímár László, Uhrin Mihály

Többen, akik személyesen nem tudtak eljönni, üdvözlőlevelet küldtek.

A résztvevők több mint fele már régen elköltözött Endrődről, így sokan több évtized

után most találkoztak először. A legmesszebről Pádár Zoli jött, Kanadából, ahol már lassan negyedszázada él.

Két társunk, Ambrózi László és Farkas Béla immár a mennyei oltárnál szolgálják a Mindenhatót.

A mise után megtekintettük az egyházközségünk életéről készült fotókiállítást, ahol néhányan egykori önmagunkat is visszontláhattuk, majd a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában tettünk látogatást. A program leghosszabb része a Bowling étteremben elköltött ebéd volt, ahol ki-ki röviden szólt élete elmúlt évtizedeinek eseményeiről. Sokan családjukkal együtt érkeztek, így egy hosszú asztalnál folyt a beszélgetés.

Visszaidéztük emlékeinkből egykori hitoktatóinkat: Révész István és Máta-Tóth József apát urakat, Nyizsnyánszky Lajos, Faragó László, Sánta Antal és Varga Béla atyákat.

Sánta atya reverendáját felhívva focizott velünk a templomkertben hittanóra után.

Itt van az ősz, itt van újra!

Kezdődik a tanítás az iskolákban!

Még ugyan melegen süt a Nap, de már üresek a fészkek, észrevétlenül elmentek a golyák, rövidesen útra kelnek a fecskék is. Mi már tudjuk, hogy ez a nyár végét jelenti, kezdődik az ősz, és ekkor kezdődik az új tanév is.

A tanulóknak -kicsiknek, nagyoknak-, a tanítóknak, tanároknak Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudósunk gondolatával kívánunk jó tanévkezdést és az év folyamán sok sikert:

„Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére, és az alkotás izgalmára, hogy megtanítsa szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”

Közülük már csak Nyizsnyánszky atya van életben, aki Debrecenből küldte üdvözlőlevelét és köszönte meg a meghívást, aminek betegsége miatt nem tudott eleget tenni.

Mindnyájan jól emlékszünk a temetésekre, amikor Laczkó Ferenc kántor úr fennhangon énekelt a „Könyörülj Istenem én bűnös lelkeimen” éneket, miközben a halottas menet végig haladt a falun a temető felé. Az emberek mindenütt megállva, kalaplevéve tisztelték meg az előttük elhaladó halottat. Szép felebaráti megnyilvánulás volt ez.

Sztanyik Bálint bácsi sekrestyés sántikáló alakja (a világháborúban szerzte sebesülését) is megmaradt bennünk, aki részletekig menő precizitással készítette elő a liturgikus felszereléseket. Az „albát”, a hosszú, fehér miseruhát beöltöztetésekor hét ránca szedte a szentségek számának megfelelően.

Szépvölgyi Péter bácsi követte őt, mint sekrestyés. Laczkó Ferenc kántort pedig már utóda, Lőrincz János búcsúztatta a templomból.

Abban az időben a „hivatalosság” részéről sokszor gunyoros megjegyzés kísérte ministrálásunkat és egyáltalán a templomba járást, de ezzel nemigen törődünk. Az egyházhoz való tartozásunkat fontosabbnak tartottuk, mint egy-némely túlbuzgó „aktivista” időnként fenyegető megjegyzését. A batoritást persze szüleinknek, hitoktató atyáinknak köszönhetjük.

Bárhogyan alakult is életünk azóta, az oltárszolgálatban eltöltött évek, azt hiszem, meghatározóak mindannyiunk számára.

Annak idején mindig a Tarziciusz imával kezdtük és fejeztük be a szentmisét.

Így teszem ezt most is: „Szent Tarziciusz, a ministránsok védőszentje, könyörögj érettünk! Amen.”

Giricz László, a találkozó szervezője

Önnök joga van tudni...

hogya a Képviselő-testület augusztus hónapban nem tartott ülést.

A júliusi ülés 45 határozatából, még 2 hónap elteltével is néhány, nagyon fontos, és közérdeklődésre számító döntést feltétlenül elmondok:

A Fazekasi út felújítására pályázat benyújtását hagyta jóvá a testület a Békés Megyei Területfejlesztési Tanácshoz. Az erősen leromlott állapotú út (1350 fm) számtalan helyen megbomlott, óriási kátyúk keletkeztek, az útpadkák felhúzódtak, több szakaszán szinte járhatatlan. A pályázat szerint az út beruházás összes költsége 36 millió forint, amelynek sajtóterő igénye 7,2 millió forint. Az elbírálási ideje október 31. A jelenlegi tarthatatlan állapot enyhítésére átmeneti javítást még augusztus óta ígérte a Gyomaszolg Kft.

Az első lakás megszerzéséhez nyújtható önkormányzati támogatás feltételeinek könnyítéséről is született döntés. A változás lényeg: **már meglévő lakás bővítéséhez is nyújtható támogatás**, ha a lakás alapterülete nő. A bővítésre adható támogatás az új lakáshoz nyújthatóknak 50%-a. Jelenleg tehát 480 ezer forintnak a fele, amelynek 2/3-a kamatmentes hitel, 1/3-a pedig

támogatás. További részletek a Humánpolitikai osztályon.

A Kner Imre Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium tanulóinak 2004. évi érettségi vizsga eredményéről szóló tájékoztatót a testület tudomásul vette. A 12/A osztályban mind a 27 érettségiző tanuló sikeres vizsgát tett, átlaguk: 3,95, de feltétlen ki kell emelni, hogy franciából 9 tanuló vizsgázott, és az átlag eredményük 5 volt! A vizsgabizottság általános dicséretben részesített 11 tanulót. A 12/B osztályban 31 tanuló jelentkezett érettségire, 28-an sikeres vizsgát tettek. Vizsga átlaguk 3,81 volt, általános dicséretben részesült 6 tanuló.

A 12/C osztály érettségizőinek száma 28 fő volt, sikeres vizsgát 23 fő tett, a vizsga átlag: 3,07, általános dicséretben 1 tanuló részesült. A vizsgálónők kiemelték a pedagógusok kiváló oktató-nevelő munkáját, pedagógiai érzékét, amelyek eredményeként igen szép teljesítmények születtek a Kner Imre Gimnáziumban.

A **Liget Fürdő Kft.** ügyvezetői állására nyílt pályázatot hirdetett a Képviselő-testület. A szeptemberi ülés dönt a beérkezett pályázatok elbírálásáról.

Gyógyszertárak ügyeleti rendjének módosítását fogadta el a Képviselő-testület.

2004. augusztus 1-től a településen lévő három gyógyszerár heti váltásban a következők szerint látja el az ügyeletet: Hétfőtől-péntekig: 6-8 óráig és 17-22 óráig. Szombaton: 6-8 óráig és 16-22 óráig, Ünnepnap és vasárnap: 9-11 óráig és 16-22 óráig. Minden szombaton az Aranysas (Gyoma Hősök útja 65/1) gyógyszerár 8-12 óráig nyitva tart, kivéve ünnepnap!

Az orvosi ügyeletet Dr. Abdul-Hamid Nabil egészségügyi szolgáltató látja el.

Megvásárlásra került az Endrődi u. 1. sz. alatti ingatlan (Gondozási Központ későbbi bővítésére).

„Béke Faház” eladására pályázatot írtak ki, PROFIL KÖTÖTTSEG feltétele mellett.

20 db belterületi utca (Gárdonyi, Hámán Kató, Kisréti, Fáy, Mátyás király, Berzsenyi, Nagy Sándor, Botond, Rácza Lajos, Toronyi, József Attila, Zrinyi Ilona, Alkotmány, Rózsahegy, Deák, Csejti, Bercsényi, Mikes, Kilián II. ütem, Tanács II. ütem) 2004. évben elkezdendő és 2005. évben befejezendő útépítésére vonatkozó szerződés megkötésére kapott felhatalmazást a polgármester.

Bérlakások értékesítésre kerülnek igen könnyített fizetési feltételekkel: Vízműsor, Okt. 6 ltp. Kölcsey u. 5. A befolyó bevétel csak fejlesztési célra használható!

Császárné Gyuricza Éva
Képviselő

A SZÖVETKEZÉS MINT AZ EGYIK LEGNEMESEBB EMBERI CSELEKEDET

Még júliusban történt, Lukrécia napján, azaz július 9-én. A Körösi Halász Szövetkezet elegáns, ízléses meghívóban adta tudtú, hogy elkészült a Halfeldolgozó üzem, amelynek ünnepélyes átadására maga a Földművelésügyi miniszter is eljött.

A nyár egyik legmelegebb napja volt. A város gyomai részén óriási készülődés, a másnap kezdődő Miss Hungary Szépségkirálynő választás közpéldöntőjére. Az útlezárások ellenére azért nagy nehezen csak ki lehetett jutni a Halüzembe, a Körösladányi útra.

Sokan voltak az üzem átadóján, a miniszter úron kívül, a Megyei Közgyűlés elnöke, a megyei rendőrfőkapitány, Orosz Sándor országgyűlési képviselő, az FVM-ből még két főosztályvezető, testvérvárosunk Nagyenyed polgármestere és kísérete, a városunk polgármestere, jegyzője és képviselő-testületének tagjai, a falugazdászok, állatorvosok, partner gazdaságok, üzleti partnerek, szakhatóságok, és még sokan mások.

A szövetkezet elnöke, **Dr. Csoma Antal úr** az üdvözlő beszéde után ismertette a beruházás történetét, ezt követően Németh Imre miniszter úr köszöntötte a megjelenteket, méltatta a szövetkezet tevékenységét, sok sikert kívánt mind a szövetkezet tagjainak, mind alkalmazottainak, üzleti partnereinek, majd a szokásos szalag átvágás következett.

Ezután az új üzemet megtekinthette az, aki „beöltözött sapkába, védőköpenybe és védő cipőbe. Erdemes volt, az üzem valóban modern, hosszútávon megfelel az EU előírás szerinti élelmiszerbiztonsági, állategészségügyi, állatjóléti, higiéniai, környezetvédelmi igényeknek. Ez a modernizáció mintegy 100 millió forintba került, 2 ütemben valósult meg, 4 év alatt. A Megyei Terület-

fejlesztési Alap 25 millió vissza nem térítendő támogatást adott, az agrártámogatás 7 millió forint volt, az igénybe vett fejlesztési célú Európai Hitel 30 millió forint, amit 10 éves futamidőre vettek fel.

Érdekes volt az üzem látogatása, de engedjék meg kedves olvasóim, hogy mégsem azt írom le részletesen, mert engem személy szerint - remélem, hogy nem vagyok egyedül - jobban meghatározta a szövetkezet története. Hogy miért? Megvan ennek is a magyarázata, tudom, hogy szubjektív, de engedtessek meg nekem, - aki 30 évet dolgoztam az ország legnagyobb szövetkezetében - hogy most olvasóimnak igen jó szívvel bemutassak egy ritka, irigylésre méltó, történetet. Szerencsére akadt néhány szövetkezet (ritka, mint a fehér holló), amely meg tudta vagyoni, vagy annak jelentős részét menteni tagjainak. At tudta vészelné a rendszerváltás nehéz, zavaros éveit, és most fejlődhet tovább. Ilyen ritkaság számba megy a Körösi Halászati Szövetkezet, ez manapság sikertörténet!

En személy szerint hiszem és vallom, hogy a szövetkezés, **ha az önkéntes alapú**, akkor az egyik legnemesebb gondolat, mert olyan közösségeket hoz létre, amelyben megvalósul a szövetkezés valódi értelme: **egy mindenkéért, mindenki egyért!** A jó szövetkezet olyan mint egy nagy család, ahol minden van gondok, vannak örömek, de egy biztos, hogy aki bajba kerül az nem marad egyedül! Számíthatnak egymásra a tagok.

Ezen gondolatok jegyében ismerjék meg olvasóim a Körösi Halász Szövetkezet rövid történetét:

1992. április 10-én alakult, december 1-jén kezdte el működését, székhelye: Gyomaendrőd.

Az alapítói a gyomai Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet aktív tagjai voltak. Annyit a történelmi hűség kedvéért el kell mondanom, hogy a Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet 1945-ben alakult, és 1992-ben csődöt jelentett. A csődegység során hitelezőivel meg tudott állapodni, meglévő vagyonának értékesítéséből kiegyenlítette hitelezőinek az egyezség szerinti követelését, és 1992. november 13-án a Közgyűlés határozata alapján végelszámolással jogutód nélkül megszűnt. A Viharsarok TSZ vagyonának értékesítése során, a Körösi Halász Szövetkezet hozzájárult minden olyan eszközhöz, amire igényt tartott, az értékesítési árakat a közgyűlés hagyta jóvá.

Igy indult el a Körösi Halász Szövetkezet, azzal az alapítói céllal, hogy megvásárolva a Viharsarok vagyonának egy részét, olyan ütöképes gazdasági egységet hozzanak létre, ami folyamatosan biztosítsa a halászatból való megélhetést. Időben felismerték, hogy szakítani kell néhány régi hagyománnyal, ezért kétféle választották az addigi tevékenységét. A halászkok létrehozták a Körösi Halértékesítő, Halfeldolgozó és Mezőgazdasági Termékértékesítő Szövetkezetet. Ebben a halászkok mint őstermelők végzik a halászati munkákat, és bérbe vették a halfeldolgozó üzemet, halboltokat, és a szövetkezeti formában folyik a halfeldolgozás és értékesítés. Ebben a szövetkezetben jogi személyként tag a Körösi Halász Szövetkezet is, amelynek ma a tulajdonában lévő halastó Köröstarcsa határában van, (183 ha) és bérlő a Gyulavári határában lévő dénesmajori halastó (76 ha). A szövetkezet tagjainak működési területe a természetes vizeken mintegy 6000 ha, s tagjai 620

folytatás a 172. oldalon

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

UHRIN BENDEK ÚJRA ITTHON!

A Diákszigeten óriási sikerrel szerepelt idén is a „Mester”, azaz Uhrin Benedek. Augusztus 7-én délután közel egy óras műsorával ismét elkápráztatta fiatal rajongóit és az érdeklődőket. Akik nézték az RTL Klub diákszigeti közvetítését meggyőződhetek arról, hogy több ezres tömeg tombolt és vastappsal jutalmazta Uhrin Benedek színes műsorát. A műsor végén még meglepetéssel is szolgált, hiszen elhozta a „táncos-fiúkat”, akik valószínű lángra lobbantották sok lány szívét.

A Gyomaendrődi Szent István Napi Ünnepek második napján hazajött a „Mester”, és több mint fél órán át énekelte a liget színpadán saját szerzeményű dalait, sokunk örömeire.

Gratulálunk és további jó egészséget és sok sikert kívánunk, a rövidesen Gyomaendrődre vissza - haza - települő művészeknek.

Szent István napja előtti napon a Gondozási Központ gyomai és endrődi helységeiben Timár Mihály gyomai plébániai kormányzó atya kenyérszentelést és megemlékezést tartott Szent István királyról. A gondozottak nemzetiszín szalaggal átkötött megáldott kiscipót kaptak.

Két testvérvárosunkból, Nagyenyedről és Pilznból gyermekek és felnőttek jöttek városunkba Szent István király ünnepén. Gazdag programmal igyekeztünk emlékeztetni tenni látogatóikat. Remélhetőleg sikerült.

Szent István Napi ünnepség sorozat két napig tartott az endrődi ligetben. A nagy meleg is hozzájárulhatott, hogy a tavalyihoz képest kisebb volt az érdeklődés...

A kenyérszentelést Szurovecz Vince esperes úr tartotta, az ünnepi beszédet Dr. Dávid Imre polgármester mondta el. Vendégművészek - a teljesség igénye nélkül - voltak: Halász Judit, Bródy János a Romantic együttes, a Csikszeredai táncegyüttes, Uhrin Benedek, és még sokan mások. Akik látták, nagy elismeréssel emlegetik a már hagyományos tűzijátékokat.

A halászlé főző versenyre közel 30 nevező volt. Ízletes, finom tájlelő halételek készültek.

JÓTÉKONYSÁGI KONCERT SZEPTEMBER 25-ÉN a BOWLING-ban!

Dr. Farkasinszky Erzsébet főorvos asszony által létrehozott

közhasznú egészségügyi egyesület kuratóriumának szervezésében és a gyomaendrődi vállalkozók nagylelkű anyagi támogatásával, neves művészek és zenekarok részvételével kerül megrendezésre. A tiszta bevétel az ultrahang vizsgáló orvosi műszer beszerzésének részbeni fedezet lesz. Fellépő művészek: 15 órától **FOGLÁR GÁBOR**; fél négytől **KISZELY ZOLTÁN**; fél öttől: **KOÓS JÁNOS**, fél hatától **CRYSTAL**, szünetben **Tombola I**, fél nyolctól **B. PROJECT**, **Tombola II.**, kilenc órától: **REPUBLIC**. Aki akadályoztatva lesz a koncerten való részvételben, annak is

van lehetősége e nemes cél támogatására. Adományát befizetheti az **ULTRAHANG EGYESÜLET** javára: **OTP 11733120 - 200114988** vagy **Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezetnél vezetett: 53200125 - 11066963** számlák bármelyikére. Amint azt már korábban megírtuk az ultrahang készüléket a Központi Rendelőben használhatjuk és sokakat megkímél a jelenleg csak kórházban véggezhető vizsgálatok miatti utazástól is.

Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesületének Gyomaendrődi csoportjának vezetősége tisztelettel és szeretettel hívja sorstársait, hozzátartozóit és a szórakozni vágyókat **2004. szeptember 25-én 19 órakor kezdődő évadzáró vacsorára, a Kationa József Művelődési Házba**. Jelentkezni lehet: Csöke János csoportvezetőnél 285-942 telefonon, vagy minden kedden du. 16-20 óráig 1. sz. Idősek Klubjában Mírhóhádi út 1. sz., vagy Kovács Baláznén 283-553 telefonon, és minden szerda délután 15-17 óráig a 2. Sz. Idősek Klubjában Fő út 66 sz. szeptember 18-ig. Kétféle menüből lehet választani, (rántott szelet vagy marhapörkölt).

A Rózsakei Idősek Otthonában két alkalommal került megrendezésre a már hagyományos Családi Délután. Első alkalommal július 30-án jöttek a bentlakók családtagjaik, rokonok, unokák, barátok. Finom vacsora előtt meghatóan szép műsorral kedveskedtek, többek között gyönyörű hegedűszóval és énekelkedve az egyik bentlakó unokája. Ezután nagy mulatás kezdődött. Mindenki jól érezte magát, volt tánc, közös éneklés. A zenét Ádám Gyöngyi és társa szolgáltatta.

A következő alkalom augusztus 27-én volt. Ekkor a segítségre szoruló gyermekek és felnőttek rokonai ismerősei, és támogatói jöttek el. Finom halászlét főzött a SHERK házaspár, a vendégek sok tombola jegyet vásároltak. A tombola bevétel a Kincs az Életed alapítvány kasszájába kerül, ami a szeptember 10-i Debreceni Állatkertbe történő kirándulás részbeni fedezete lesz.

PÁZMÁNDI SZÜRET! Elmarad a Buczkó családban történt haláleset miatt.

Filmet forgattak a Körös partján a kérészekről és a szitakötőkről. Városunkban több napon át itt tartózkodott David Attenborough, az Élet a Földön és több természetfilm sorozat alkotója.

FELHÍVÁS!

A Templomos Lovagrend Tiszántúli Komtúria, a Templárius Alapítvány, az Élet-másokért Egyesület, a helyi kereszténydemokraták és a Karitás Gyomaendrődi csoportja idén újra megrendezi a **„SEGÍTSÜNK A RÁSZORULÓ GYERMEKEKNEK!”** jótékony célú adakozását.

Helye: Szt. Imre Katolikus Templom (Gyomaendrőd - Endrődi városrész)

Idéje: 2004. december 16. csütörtök de. 10. 00 - óra

Gyűjtünk tartós élelmiszert, írószert, játékokat, könyveket, fogkeféket, fogkrémeket, szappant, törölközőket, plédeket és minden olyan dolgot, aminek egy gyermek örülhet. **Figyelem: ruhát nem gyűjtünk!**

A felajánlásokat a következő címre kérjük eljuttatni:

Szt. Imre Róm. Kat. Plébánia Hivatal
5502 Gyomaendrőd, Fő u. l. sz.

Aki anyagilag tud segíteni, annak előre is hálásan köszönjük.

Számla számunk:

Templárius Alapítvány

Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet
53200015-11060273

A közlemény rovatba kérjük feltüntetni, hogy **„Segítsünk a rászoruló gyermekeken!”** céljára és a közlemény rovatba kérem feltüntetni az **adományozó adószámát**, hogy igazolást tudjunk kiállítani.

Isten fizesse meg minden jó szándékú Ember adakozását és segítségét.

Fr. Ungvölgyi János
Commendator

A Templárius Alapítvány kuratóriumi elnöke

In memoriam

Szülőföld: Bölcso, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

Mag Lajos Atya búcsúztatása...

Aki meghal, nem önmagának, Krisztusnak hal meg, hallottuk ezt az előbb Püspök Úr szavai-ból, a Szentírásból idézve. De aki most halt meg, szívében teljes szeretettel, az sem önmagáért halt meg, hanem a mi közös ügyünkért, az egyházközség ügyéért.

Kedves, mindannyiunk által szeretett Lajos Atya! Szomorú szívvel állunk itt, koporsód körül és el sem akarjuk hinni, hogy részünk fizikailag nem vagy többé. Megdöbbenve értesültünk róla, hogy balesetet szenvedtél. De másnap reggel fájdalmasan pergő könnyeinket törőgetve kellett tudomásul vennünk, hogy eltávoztál.

Kedves Lajos Atya! Az eltelt 7-8 év alatt annyira összezokunk és megszerettük egymást, hogy merem Neked javasolni, hogy tedd le a munkát és pihenjél már egy kicsit. Merem ezt tenni azért, mert korban elég közel álltunk egymáshoz és a fizikai hanyatlást már én is érzem. De, Te, aki mindig tele voltál tenni akarási vággyal, azzal hártottad, hogy jól érzed magad,

római zarándoklaton

és még ezt is, azt is el akarsz az egyház területén intézni. De ez most már nem megy Lajos Atya, mert eltávoztál közülünk. Bár, hogy eltávoztál, ez rossz szó, mert nemcsak a lelked maradt közöttünk, de a tested is itt van, és lesz közelünkben.

És ígérjük, hogy amíg mi, ez a generáció megleszünk, síron mindig lesz virág.

Kedves Lajos Atya! Távozásod nekünk nagy veszteség, hisz nemcsak igazi jó lelkipásztorunk voltál, hanem igazi jó lelki barátunk is. Szerénységeddel és kedvességeddel mindenkihez volt egy-két jó szavad.

Kedves Lajos Atya! Fájó szívvel búcsúzik most Tőled úgy a magam, mint az egyházközségünk vezetőségének, a Mária-társulatnak, a híveidnek és a tisztelőidnek nevében is. Imádkozunk érted, hogy legyen áldott és nyugodt pihenésed.

Kedves Lajos Atya, nyugodjál békében!

Tímár Mihály volt egyházközségi világi elnök

„Ezért az elmúlásunk, a halálunk nemcsak rettegés, fájdalom és megsemmisülés. Igaz, ez a bűn miatt, mert a bűn zsoldja a halál, de ha Krisztussal halunk meg, Krisztussal fel is támadunk. Ezért Szent Pállal mi is valljuk: Kívánunk feloszlani és Krisztussal lenni, életem Krisztus, meghalnom nyereség.

Ezért nem félni kell, hanem rákészülni, miként a téltől is nem félni kell, hanem rákészülni: legyen fűteni való, élelem, meleg ruha, lakás. Mert ahogy az ének nekünk mondja: Nem félek, remélek, mert jobb hazát cserélek.

....

Adja a jó Isten, hogy a nagy számonkérésen ne csak azt kérdezze: Hát a híveid hol vannak, hanem azt is mondja majd: Jól van derék és hű szolgál, kicsinyben hű voltál, menj be a te Urad örömébe.”

(részlet Lajos atya utolsó gondolataiból, 2004. május 18.)

Köszönet

Köszönetet mondunk Fábrián Lajos úrnak, a GYOMASZOLG vezetőjének, hogy az elhunyt gyomai plébánosnak, társadalmi tiszttségéhez méltó helyet biztosított a gyomai temető keresztje mögött.

Ugyancsak köszönetet mondunk mindazoknak, akik Lajos atya temetésén részt vettek, és kegyelettel, tisztelettel, imával kísérték útjára.

A gyomaendrődi hívek nevében is: Iványi László plébános

Historia Domus

AZ ENDRŐDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE (részletek)

1893

Szeptember: Müller Károly, nagyvárad aranyozó, a szentélyt díszítette: a falakat művészi kivitelű márványozta, festette és aranyozta – a Szentháromság, Úrvacsora, Szent István keresztelése, Szent Erzsébet képeket és szimbolikus díszítvényeket festette.

Az összes festő, márványozó, aranyozó, mázó, lakkozó, kőműves és ács munkáért kapott 2.869 forintot, melyből 500 adakozás, a többi pedig a templom folyó bevételéből és 1.550 forint kiutalványozott ipartörkéjéből gyűlt egybe. Maradt ekkor a 8.940 forint ipartörkéből 7.390 forint, s ehhez beüdvélve év végén 100 forint = 7.490 forint.

Szeptember 20-án Szabó István káplán Belényesbe, Szabó Sándor, V-Olasziból ide diszponálva.

Miután a Balla-féle tanítói földön a sertéslegeltetés ügyével a hitközség nem boldogult, határozatba ment, hogy az október 1-től bérbé adassék.

Október: A toronylépcső megújítva, s új padolat készítve 96,25 forintért.

Hosszas utánjárás és több congregációval folytatott alkudozás után sikerült a múlt évben felépített Schiefner-féle házba 3. gráci vizálmásnének kapni, kik az abban levő ügynevezett nagy-óvodát kezükbe vették, míg a kisebbik – gyomavégi – továbbra is ideiglenes vezetés alatt maradt. Október 24-én volt az ünnepélyes bevezetés, melyet az alapító prépost-kanonok, Schiefner Ede, tartott. Ellátásukra kértek személyenként 210 forintot – bútorzat, felszerelés, ág és asztalnému, törökzöcckek ellátott lakást – fűtést és világítást – orvosi és gyógytári kezelést – halálesetre egyszerű temetést – a fokozatos és később szükségessé váló szerelvények beszerzését – az első érkezés útköltségét, – a dajka fizetését és ellátását az élelmezés kivételével. Az alapító jóvoltából a ház és kápolna eredeti föl-szentelése részint megtörténvén, részint folyamatban lévén, az egyháztanács folyóvá tette részükre a 630 forintot. Egyéb követelményüknek s a kisebb óvoda vezetőjének pénzfizetési terhére egyelőre a lelkész vállalta el abban a reményben, hogy amint később a meghívás szerint és ígéret alapján, a második óvodát és a központi két és szarvasvégi egy leányiskolát is a gyulai példára átveszik, a személyzet szaporodásával fejenként 210-zel mindig gyarapodó pénzfizetésből ki fog telni minden egyéb követelésük is. Főnök és egyúttal óvónő volt Györgyi Regina.

A püspök megengedte a kápolna felállítását, benne az oltáriszentség tartását, naponta való misézést s a nénék gyóntatásával a plébánost bízta meg.

A kisebbik óvoda vezetése Harsányi Ilonára bízott.

Szeptemberben Orosz János, szőlőskerti tanító nyugdíjaztatott 250 forinttal, melyből 50 forintot a hitközség fizet. Helyébe 400 forinttal Leviczky Miklós, gyomavégi ideiglenes tanító lépett azon kötelezettséggel, hogy a második kerti iskola felállítását után felváltva ebben is, mint ambuláns, tartozik tanítani.

A gyomavégi iskolába pedig ideiglenes tanítónak Kovács József, gyakorló tanító jött Tasnád-Szántóról.

December: A megyei közigazgatási bizottság elrendeli a zugiskolák – Endrődön a kocsorhegyi, kisperesi és kondorostanya-örménykúti iskoláknak – bezárását s a községet utasítja iskola felállítására a Kocsorhegyen.

Az egyháztanács elfogadta Újházy kántor azon ajánlatát – a fensőbb jóváhagyás hozzájárulásának feltételével – hogy kántori javadalmi földjét átadja a Balla-féle tanítói földért. A csere

azonban csak a 3. évi bérletidő leteltével történhetik meg. 1895. Szent-Mihálytól Újházy a földet tényleg átvette olyképpen, hogy a bérletet ő húzza.

Alapítványok: Schiefner Edének az apácához felszerelésére adott 2.000 forintjából megmaradt 1.000 forint, mint ezen ház fenntartási az egyházmegyei főpénztárban 5 %-ra elhelyeztetett. Kamatozik 1894. januártól. Giricz Pálné – Timár Katalin 100 forint iskolaalapja az egyházmegyei főpénztárban elhelyeztetett.

Misealapítványok:

Giricz Pálné – Timár Katalin, Timár Mátyásért 1 énekes misére 68 forint

Soczó József, Soczó Ilonáért 1 énekes misére 68 forint

Lonovicsné Csúvár Katalin, önmagáért 1 énekes misére 68 forint

Timár gy. Mátyásé, Csúvár Imre és Fülöp Erzsébetért 1 kop. misére 200 forint

Gyuriczáné Hanycz Borbáláé, önmagáért 1 énekes misére 68 forint

Hornokné Vaszkó Erzsébeté, maga és Hornok Jánosért 2 én. misére 136 forint

Ebben az évben a hitközség bevétele volt:

Iskolai adóból 16.272,- Ft

Egyházi adóból 3.393,- Ft

Földek, stb. után 3.590,- Ft

Összes bevétele: 13.255,- Ft

Kiadások: 11.162,- Ft

Maradvány: 2.093,- Ft

Hátralék: iskolai adóból 1.177, egyházi adóból 1.740, összesen: 2.917 forint.

Adósság: 5.300, a Tiszta-féle kölcsönvett (1892) iskolaalap 1.000 = 6.300 forint.

1894.

Január – A plébánia ügynevezett bánomi, 900 négyszögöles, filoxéra által kipusztított szőlőskertje 578/1894. számú engedély mellett eladott Barják Györgynek 300 o.é. forintért, s helyette a lelkész, megtoldva sajátjából ez összeg, vett a falu melletti Gátterben 1.200 négyszögölet 400 forintért Kalmár Gy. Mihálytól s alsó és felső végét mindjárt beültette gyümölcsfákkal, középső részét fenntartva veteményesnek s esetleg később szőlő alá.

Május – Az oltár Grazból ereklyével ellátva megérkezvén, az apácák kápolnája május 2-án a múlt évben nyert főpásztori engedély alapján megáldott. A lazaristák műhelyéből kikerült román stílus oltár, Immaculata szoborral, csinos hátképpel a szoborhoz, gyertyatartók nélkül került 200 forintba.

Június 2. – A Mária-oltár barlanggá átalakított, háttérébe helyezett lourdes-i szobor, mely részint adakozás, részint a Mária-társulat pénztárából szerezetett be, a delután átjuttatásáig bízott megáldott.

Június 3. – Jézus Szíve vasárnapján tartotta itt aranymiséjét Schiefner Ede prépost-kanonok és legújabb kinevezett pápai prelátus, Endrődnek 37 éven keresztül plébánosa. Manuductor volt Nogáll fölsz. püspök-nagyprépost, szónok a helybéli plébános. A hívek erre a célra kelyhet (110 forintba került) ajándékoztak, melyet a jubiláns a templomnak ajándékozott. 50 tagból álló bandérium kísérte ide a gyomai szállóhelyéről. Jelen voltak papok: Palotay, Radnay kanonokok, Kny Antal békési, Apostol Ubald mezőberényi, Spett Gyula gyomai, Szebeni Gyula székelyhídi, Dunay békesszentandrási, Chilko körösladányi, Szirmay szarvasi, Kremerics sarkadi, Bedák kondorosi, Kozma csorvási, Szentkirályi szeghalmi, Szőke orosházi (helyettes) plébánosok, Vucskics teológiai tanár és

Lopusnyi Gyula s. Józsefintézeti alkormányzó. Ezen kívül a 40 teríték ebédén részt vett: a jubiláns 3 rokona, Khernol uradalmi igazgató 2 leányával, Déray Ferenc kondorosi birtokos, Kontúr szarvasi, Petrovszky békéscsabai járásbíró, Szebeni János nyugalmazott és fia László tanítók és helybeliek: Salacz László, Faludi uradalmi tisztek, Lombay jegyző, Kuczky ügyvéd, Jakus orvos, kántor, Hunya Mihály egyház-tanácsi alelnök.

Ugyanez alkalommal Nogáll püspök a fentebbi kívül még két kelyhet consecrált, egy újat és egy aranyozottat, melyek 30 forintba kerültek.

Augusztus – elején Müller Károly, nagyvárad aranyozó, mint vállalkozó, befejezte a templomhajó és mellékoltárok díszítését és mellékkarzat felállítását. T. i. a hajó falait és oszlopait márványozta, az oszlopfeket metállal aranyozta (a múlt évben a szentélyt tisztá arannyal) a boltíveket tiszta arannyal festette, a mennyezetet kékre festette és arancsillagokkal ékesítette, az első mennyezetmező sarkába a 4 evangélistát festette, a Szent-kereszt és Jézus Szíve oltárt átalakította, az előbbire tabernákulumot helyezett, a Mária-oltár a rózsafüzérkép helyett valódi sziklából lourdes-i barlangot és szobrot állított, a szőszéket festette és aranyozta. A festmény mindenütt olaj és az arany (az oszlopfekek kivételével) valódi. Került mindez a 612/1894. szám alatt jóváhagyott szerződés szerint 3.010 forintba. Ezenkívül Müller és fiának ellátására a plébános fizetett 120 forintot (április elejétől) és lakásért 40 forintot.

A mennyezet második mezőjének sarkára magánvállalkozók festették, és pedig Timár Márton Szent Mártont és Szent Mátyás apostolt, Gácsiné Magyar Borbála Szent Borbálát, Kalmár Vincéné Szent Krisztinát 100-100 forintért Milye Kálmán nagyvárad akadémiai festővel, ki a szentély és hajó többi képeit is készítette.

A mellékkarzatot a püspöki építésmérnök által javított tervezet alapján Árvai Imre kőműves és Szekeres István asztalos, helybeli iparosok állították egybe. Költsége az előirányzott és 1380/1894. szám alatt elfogadott 800 forintot meghaladta, amennyiben az anyagok, vas és fa drágábban számítottak és utólag, szilárdítás céljából, több vas is használtatott fel.

Ugyanezen alkalommal a Mária-társulat képei és szobrai is (Szent József-Immaculata-szobor, rózsafüzér-kép) aranyoztattak és festettek 145 forint költséggel.

Az előirányzott 3.816 forint és többlet fedezésére szolgált:

Múlt évi pénzmaradvány 300,- Ft

Folyó évi jövedelemből 600,- Ft

A Mária- és Jézus Szíve-társulatoktól

(ebben van a Mária-oltáralap 70 Ft ipartörkéje is) 310,- Ft

Ipartörkéből 1.600,- Ft

Adakozás (Schiefner 500 – hívek 740) 1.240,- Ft

Összeg: 4.056,- Ft

A templom egész belső díszítése és karzat nagyobbítása tehát került: 1892-ben a főoltár 200,- Ft – 1893-ban a szentélyé 2.925,- Ft – 1894-ben 4.056,- Ft, összesen 7.181,- Ft, tehát éppen felenyibe annak, amit Báder Károly, a gyulai templom festője, 1890-ben az endrődiére, kisebb méretű karzattal és kevésbé gazdag arannyal, előirányzott.

Ezen célokra a 7.490,- Ft ipartörkéből kiutalványoztatott 2.318,- Ft, maradt: 5.172,- Ft.

Augusztus végén – Brósztel Lajos káplán Várad-Olasziba, Pálffy Béla Debrecenbe átvette. Helyükbe jöttek: Léky Kornél Debrecenből és Hamernyik Sándor Szilágy-Somlyóról.

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 6 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában:

szeptember 12-én és 26-án vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor, kedden, csütörtökön elsöpénteken és szombaton este 6-kor.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap este 6-kor, szombaton este 6 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László plébános

A katolikus hit elemei (32)

Imádságok, népek imái - Itália (13.)

14. Assisi Szent Ferenc imája (Uram, tégy engem békéd eszközevé...)

Uram, tégy engem békéd eszközevé,
 hogy szeressek ott, ahol gyűlölnék,
 hogy megbocsássak ott, ahol megbántanak,
 hogy összekössök, ahol széthúzás van,
 hogy reménységet keltsék, ahol kétségbeesés kínoz,
 hogy fényt gyűjtsak, ahol sötétség uralkodik,
 hogy örömet hozzak oda, ahol gond tanyázik.

Uram, segíts meg, hogy törekedjem
 nem arra, hogy megvigasztaljanak,
 hanem hogy én vigasztaljak,
 nem arra, hogy megértsenek,
 hanem arra, hogy én megértek,
 nem arra, hogy szeressenek,
 hanem hogy én szeressek.
 Mert aki így ad, az kapni fog,
 aki elveszti magát, az talál,
 aki megbocsát, annak megbocsátanak,
 aki meghal, az fölbred az örök életre.

15. Assisi Szent Ferenc Naphimnusza

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
 Tied a dicséret, dicsőség és imádás,
 És minden áldás,
 Minden egyedül téged illet, Fölség,
 És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
 Legfőképpen urunk-bátyánk a Nap,
 Aki a nappalt adja és aki ránk deríti a te világosságod.
 És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
 A te képed, Fölséges.

Áldjon, Uram, téged Hold nénénk és minden csillaga az égnek.
 Őket az égen alkotta kezéd, fényesnek, drága szépnek!
 Áldjon, Uram, téged Szél öcsénk,
 Levegő, felhő, jó és rút idő,

Kik által élteted minden te alkotásod.

Áldjon, Uram, téged Víz hűgünk,
 Oly nagyon hasznos ő,
 Oly drága, tiszta és alázatost

Áldjon, Uram, Tűz bátyánk,
 Vele gyújtasz világot éjszakán.
 És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldjon, Uram, téged Földanya nénénk,
 Ki minket hord és enni ad,
 És mindennemű gyümölcsöt terem, füveket és színes virágokat.

SZEPTEMBERI ÜNNEPEK

3. péntek: Nagy Szent Gergely pápa és egyháztanító
5. vasárnap: Évközi 23. vasárnap
 7. kedd: Szent Márk, István, Menyhért kassai vértanúk
 8. szerda: Kisboldogasszony
 9. csütörtök: Claver Szent Péter áldozópap
12. vasárnap: Évközi 24. vasárnap
 13. hétfő: Aranyszájú Szt. János püspök, egyháztanító
 14. kedd: a Szent Kereszt felmagasztalása
 15. szerda: A fájdalmas Szűzanya
 16. csütörtök: Szent Kornél pápa és Szent Ciprián püspök
 17. péntek: Bellarmin Szent Róbert püspök, egyháztanító
19. vasárnap: Évközi 25. vasárnap
 20. hétfő: Kim Taegon Szent András áldozópap, Csong Haszang Szent Pál és társaik vértanúk
 21. kedd: Szent Máté apostol és evangélista
 23. csütörtök: Pietrelcinai Szent Pio szerzetes, áldozópap
 24. péntek: Szent Gellért püspök, vértanú
26. vasárnap: Évközi 26. vasárnap
 27. hétfő: Páli Szent Vince áldozópap
 28. kedd: Szent Vencel vértanú
 29. szerda: Szent Mihály, Gábor, Rafael főangyalok
 30. csütörtök: Szent Jeromos áldozópap, egyháztanító

Áldjon, Uram, tégedet minden ember, ki szerelmedért másnak megbocsát.

Es aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
 Boldogok, akik túrnek békességgel,
 Mert töled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldjon, Uram, testvérünk, a testi halál;
 Akitől élő ember el nem futhat.
 Aki halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
 És boldogok, kik magukat megadják te szent akarodnak.
 A második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok,
 És mondjátok hálát neki,
 És nagy alázatosan szolgáljátok.

(Sik Sándor fordítása)

16. Jacopo da Todi: Stabat Mater

Állt az anya keservében
 sírva a kereszt tövében,
 melyen függött szent Fia,
 kinek megtört s jajjal-tellett
 lelkét kemény kardnak kellett
 kínzón átaljárnia.

Óh mily búsan, sújtva állt ott
 amaz asszonyok-közt-áldott,
 ki Téged szült, Egyszülött!
 Mily nagy gyásza volt sírása
 mikor látta szent Fiát a
 szívtepő kínok között!

Van-e oly szem, mely nem sírna
 Krisztus anyjával s e kínra
 hidegen pillantana?
 Aki könnyek nélkül nézze,
 hogy merül a szenvedésbe
 fia mellett az anya?

Látta Jézust, hogy fajtája
 vétkéért mit vett magára
 és korbáccsal verették.
 S látta édes fiát végül
 haldokolni vigasz nélkül,
 míg kiadta életét.

Kútja égi szeretetnek,
 engedj érzésem sebednek
 mérgét: hadd sírjak veled!
 Engedd, hogy a szívem éjjen
 Krisztus isten szerelmében,
 s ő szeressen engemet!

Óh szentséges anya, tedd meg,
 a Keresztfeszítettnék
 nyomd szívembe sebeit!
 Oszd meg, kérem, kínját vélem,
 kinek érdem nélkül értem
 tetszett annyit túrni itt!

Jámborul hadd sírjak veled
 és szenvedjek míg csak élek
 Avval; ki keresztre szállt!
 Álljak a kereszt tövében!
 Szívem szíved keservében
 társad lenni úgy sóvárg!

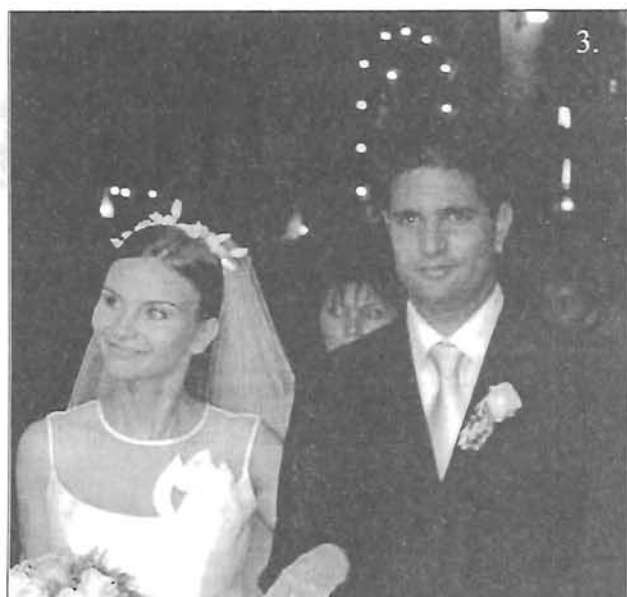
Szűzek szűze! légy szívedben
 hozzám jó és nem kegyetlen!
 Oszd meg vélem könnyedet!
 Add hogy sírván Krisztus sírján
 sebeit szívembe írnam
 s bánatodban részt vegyek!

Fiad sebe sebesítsen!
 Szent keresztje részegitsen
 és vérenek itala,
 hogy pokol tűzén ne égjek!
 S az ítélet napján, kérlek,
 te légy védőm, Szűzanya!

Ha majd el kell mennem innen,
 engedj győzelemre mennem
 anyád által, Krisztusom!

És ha testem meghal, adjad
 hogy lelkem dicsón fogadja
 a pálmás paradicsom!

(Babits Mihály fordítása)

„Amit Isten egybekötött...”

Július 24-én Csapaki Tamás és Pólus Rita (1.) a gyomai katolikus templomban kötötték házasságát.

Július 31-én Rudner Balázs és Rácz Ildikó (3.), valamint Gyuricza László és Molnár Éva (4.) mondta ki a boldogító igent, és kapott áldást az endrődi templomban.

Augusztus 14-én Szabó Zsolt és Forster Éva (2.), valamint Bányai Péter és Kovács Dóra (képet remélem, később kapunk rólu) tett hűségüket Isten és ember előtt, szintén az endrődi templomban.

Közös életüket kísérje Isten áldása, és az egymás iránt érzett szeretet, megbecsülés, hűség.

Endrődiek mindenhol

Talán többen ismerik a történetet, miszerint mikor Kolombusz Kristóf az Újvilág földjére lépett vele szemben egy endrődi ember tolt a talicskáját és a nagy hajós kérdésre, hogy hogyan került oda, imígyen válaszolt: „csakúgy körü gyűtem a gáton”. Való igaz endrődi emberrel szerte a világban lehet találkozni. Ez természetesen nem az itt élő emberek nagy kalandvágyának az oka, hanem annak a gazdasági kényszernek a következménye, mely a XIX. század végén és a XX. század elején jellemző volt a több gyermeket vállaló településeken. A népesség megélhetéséhez szükséges alapvető termelési eszköz a föld elfogyott. Ezért indultak eleink más vidékekre és jutott el néhány család az Arad megyei Simonyifalvára is.

Tulajdonképpen erről a jelenleg is színmagyar faluról szeretnék most írni, annak kapcsán, hogy Simonyi Napok voltak ez év augusztus 7-én és 8-án.

Simonyifalvát 1882-ben alapították többségében magyarok és kisebb részben német és szlovák telepesek. Mária Terézia bátor katonája a híres Simonyi óbester 1819-ben vásárolt földjét vehették meg hosszú törlesztésű részletre az akkori honfoglalók. Endrődről Porubcsánszki és Szmolák érkeztek abban az időben. Most a Simonyi Napokon megemlékeztek a falu névadójáról Simonyi óbesterrel és híres szülőtéről Simonyi Imre költőről. A költőről, akiről a római katolikus anyaszentegyház simonyifalvi egyházközségének keresztelési anyakönyvében ezt olvashatjuk:

„Imre, fi, törvényes, római katolikus, atyja Szmola Imre tiszthelyettes, anyja Annabring Mária, született 1920 szeptember 14-én, ...”

A simonyifalviak olyan büszkék szülőitükre, hogy a kulturház is a nevét viseli és szeptember 13-án az általános iskola is felveszi a Simonyi Imre nevet.

A kétnapos rendezvényről az Erdélyi Krónikából értesült pesti rokonunk Timár Andor (anyja: Szmola Gizella) és hívott tartunk vele. Célunk egy kellemes kirándulás, főhajtás a költő emlékének és Szmola rokonok keresése volt. Feleségemmel Várfiné Szmola Ildikóval és Timár Andorral érkezünk Simonyifalvára, ahol első útbai-gazítónk Kiss József felesége, Irénke volt. Megismerkedtünk, majd az éjszakai szállás felől érdeklődtünk ésők az akkor odaérkező férjével a legtermészetesebben ajánlották otthonukat. A továbbiakban részt vettünk az emlékülésen, majd ellátogattunk a Simonyi-emlékházba. A felújított házban született a költő és ebben a házban emlékszoba őrzi az óbester emlékeit. Délben „szivességi” vendéglátásban volt részünk. A nap folyamán megismerhettük Haász Tibor polgármestert, aki négy település közös önkormányzatának első embere és már a második ciklusban tölti be a fontos tisztséget. Délután a helyi Leveles Táncegyüttes és a vendég gyulai, békéscsabai és békésszentandrási együttesek játékát élvezhettük. Az est vacsorával és táncmulatsággal zárult, amit még a vihar miatti áramszünet sem tudott megzavarni.

Másnap az ökumenikus istentisztelet után Kiss József vendéglátónk nyomozásának eredményeképpen sikerült megismerkednünk két Szmola rokonnal: Anna nénivel és Jani bácsival.

A jó hangulatban elköltött ebéd után élményekben gazdagon és a viszontlátás reményében búcsúztunk vendéglátóinktól és Simonyifalvától.

Várfi András

A hazáról az utolsó szó jogán

S esténként még megfoltozom a zászlót.
Azt a régit! - Ha a piros híjával van a pirosnak: József Attilával.
S a hóhér a feliért ha vérrel hinti; fehérrel írom rá: Bajcsy-Zsilinszky.
S ha valaki bepiszkítna a zöldbe ráhímezném: ez a Házsongárd zöldje.
Hol Fél-Magyarország ÉL zöldelön: édes Dsida, drága Karácsony Benő.
S hogy: „Krüdybiedermeier”? az a kín! - Szinbád gyötrelme: Széplány-Podolin!
S ha akárki (tán éppen Ó?) erővel tépné meg: hát akkor Szabó Dezsővel.
Igen e megszaggott, ez volt AZ A zászló: EZ volt az ifjúkor! EZT foltozom.
Ó, tépett zászlóm: rongyos ifjúkorom!
Végső mulatsága ez már a vénnek.
Tettnek nem sok. Ámde elég reménynek.
Ifjúkor? Tépettség? Foltok? Régi zászló?
Ó, folt-hátán-folt-Márai! Ó, folt-szent-Németh-László!
Simonyi Imre

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sósó Giza

Szent Gellért
ünnepe: szeptember 24.

Szentünk azoknak a sorába tartozik, akik nem hazánk földjén látták meg a napvilágot, de életük, működésük és haláluk ide kapcsolja őket. Velence volt szülőföldje. Ötéves volt, amikor szülei – apját Sagredo Gellértnek hívták – áteveztek vele a Szent Márk székesegyházzal átellenben levő San Georgio (Szent György) szigetére. Úgy látszott ugyanis, hogy György nevű kisfiuk nem marad életben. Fogadalmat tettek, hogy ha a gyermek a sziget bencés monostora tagjainak imáira meggyógyul, Istennek szentelik életét és mindjárt a monostorban hagyják. A gyermek felgyógyult és ott is maradt, bevezetvén Szent Benedek rend lelki életébe. 15 éves lehetett, amikor édesapja Szentföldi

zarándokiatra indult, Jézus iránti szeretetből. Elérték Palesztinát, ahol rablók támadták meg és meghalt.

Az ő emlékére vette föl az ifjú György a Gellért nevet. Nem sokkal később édesanyját is elveszítette.

Huszonöt éves korában rendtársai őt tették meg a monostor perjeljévé, majd Bolognába küldik tanítani. 32 évesen tér vissza a Szent György szigeti monostorba, ahol apátnak választják meg.

Talán édesapja emléke, vagy a hithirdetés vágya arra készteti, hogy 3 év múltán lemond apáti tisztjéről, és a Szentföldre indul. 1015. február vége felé száll hajóra két társával. De a vihar miatt Isztria szigete felé sodródtak és a Porenzo melletti Szent András sziget bencés monostorában találnak menedéket. A több hétre elhúzódó kényszerpihenő közben az ott tartózkodó Gaudentius pannonhalmi apát szerette volna megnyerni őt a magyarországi kolostoralapítási tervének. Gellért azzal a nem titkolt szándékkal engedett az unszolásnak, hogy Magyarországon keresztül könnyebben eljuthat a Szentföldre. Átkelvén a partmenti hegyláncokon, majd a Dráván, 1015. május 3-án érkeztek Pécsre, Mór püspökhöz. Vele és Asztrik pécsváradi apáttal, onnan Székesfehérvárra, István királyhoz mennek.

Nagyboldogasszony napján járul a király elé, majd ő lesz Imre herceg nevelője. Nyolc éves volt ekkor Imre herceg és szentünk hét évig volt mellette az esztergomi királyi palotában. Tanítványának életszentsége tanúsítja, hogy nevelő, oktató munkája eredményes volt.

Ezt követték a Bakonybéli remetesség évei. A monostor melletti erdei kunyhóban tudott leginkább elmélkedni és dolgozni. Ekkor írja Szentírás magyarázó munkáit, ezekből az

egyik fönn maradt, benne Dániel próféta könyvének néhány sorát magyarázza.

A bakonybéli csendből a király hívatta, hogy rábízza a Marosmenti egyházmegye szervezését. 1030-ban Csanádi püspök lett.

Gellért az egyházszervezést azzal kezdte, hogy felosztotta az egyházmegye területét 7 főesperességre, s ezek élére a magával hozott papok közül azokat állította, akik tudtak magyarul. Majd a papi utánpótlás biztosítására káptalani iskolát szervezett és templomokat épített, köztük a székesegyházat.

Térítette a pogányokat, szembezállt a zsarnoki túlkapásokkal, tanácsaival az ország ügyeit segítette.

1046. szeptember 24-én, a pogánylázadás alkalmával Budán Bőd (egri) és Besztréd (nyitrai) püspöktársaival együtt a hitért kegyetlen halált szenvedve elnyerte a vértanúság koronáját. Kiráncigálták Gellértet a szekérből, hozzákötötték egy kordéhoz és a Kelenhegy (Gellérthegy) szikláiról a mélybe taszították. Holttestét a pesti Boldogasszony-templomban temették el. Később maradványait átszállították Csanádra. Szentté avatása Szent László királysága idején történt 1083. július 26-án, Csanádon.

A legenda szerint Gellért hazánkba érkezve Székesfehérvárott augusztus 15-én, a „Napba öltözött asszonyról” beszélt. Remeteségében barátságot kötött az állatokkal. Megjósolta a király halálát, a pogánylázadást, saját vértanúságát. Szent Gellért a Szeged-Csanádi egyházmegye védőszentje. Szegeden a fogadalmi templomban őrzik a muranoi bencés kolostorból származó Gellért-ereklyét. Öltözete az ábrázolásokon általában püspöki díszben fején infulával, kezében pásztorbottal.

Szent Gellért ének

Szent Gellértet, Egyházunknak szép csillagát,
Magyar népünk vértanúját, jó pásztorát:
Ünnepeljük ősi múltunk új hajnalát.
Erős hitét, áldott jövőnk szent zálogát.

Ezred éve szülte őt a kék déli táj,
Égi szót hall: Huriniába vár rá a nyájl!
Nem sejtette mit forral majd rút pártviszály!
Mit vár tőle üdvünkért az égi király!

István király látta égő bátor hitét,
Bölcs atyaként ezért bízta rá gyermekét:
Gellért lelke magyar földön úgy áradt szét,
Mint amikor áldott esőt hint ránk az ég!

Hálát adunk Istenünk e szent püspökért,
Te adtad őt nemzetünknek jó példaként.
Nagy hitéből csontjainkba önts új reményt,
Fáradt lelkű hivedben gyújs égi fényt!

Szöveg: Kerekes Károly O. Cist
Dallam: Szigeti Kilián OSB

Madifol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

A Magyar Szent Korona működik!

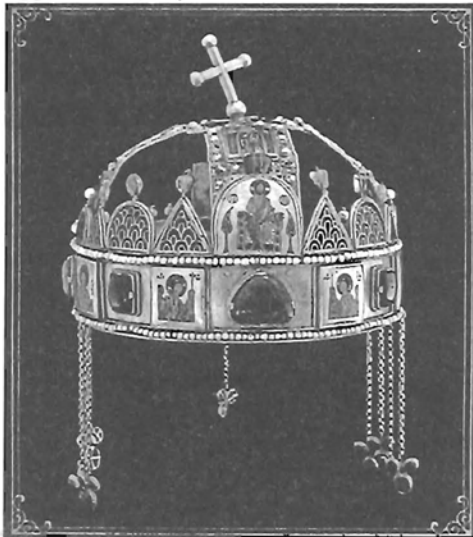
Kedves olvasó! A 21. század első napján, 2000. január elsején a Magyar Szent Koronát átköltötték az Ország Házába. Sokan vagyunk, akik őszintén reméljük, hogy a Szent Korona az Ország Házában kedvezően befolyásolhatja a magyarság jövőjét. Hogy hogyan, és miképpen lehetséges ez, ehhez meg kell ismerkednünk a Szent Korona misztériumával. Szeretnénk méltóképpen elmondani, hogy miképpen lehetséges az, hogy a Magyar Szent Koronánk jogi személy, és legmagasabb rangú alanya a magyar államhatárolomnak.

Ezen ismereteket Dr. Pap Gábor művészettörténész előadásának rövidített változatából, több részletben való közléssel szeretnénk közre adni. Kérjük, olvassák figyelemmel, mert olyan ismereteket szerezhettek, amelyeket hosszú évtizedek óta eltitkoltak előlünk.

XVI. rész

Ez azt is mutatja, hogy a magyar királyság minden eligazító jellegű hírt Felülről kap! Tehát szakrális királyságként működik! Ez a korona alakjából is következik, de ha csak a képrendet vizsgáljuk akkor is!... Semmi nyoma nincs annak, hogy a Magyar Szent Koronán valaha is 4 arkangyal lett volna. Révai Péter leírja, hogy kik voltak ott, csak nem nevezi ott meg őket. Tehát keresztény fejedelmeket kell ott keresni! Felében elfogadni Révait, a másik felében azt mondani, hogy hazudik! – ez megint olyan dolog, hogy nem is kell kommentálni... Révai Péternek minden adata meggondolkoztató, még az is, ami az első közlésébe úgy tűnik, hogy nem igaz! Hát de fehér kövek sorát írja le a csüngőkön! Vannak ott fehér kövek? Nincsenek!

Jól visszakövetkeztethető a szövegből egyértelműen: itt nem lánc volt, hanem egy aranydróton fehér kövek, ahogyan az a hátsó két császárképen is látható a csengőiken.

Egyébként ha valaki megnézi ezt a koronát ezek a láncok olyanok, mint amik zörögnek, látszik, hogy nem valók a Koronához. Teljesen snassz eljárás! Tehát ilyen láncot talán forgácsoló üzemből gyártanak! Tehát nem a Korona ötös remekvoltához illő eljárás. És Révai Péter leírja, hogy milyen volt! Semmi okunk nincs azt hinni, hogy Révai Péter hazudik!

Ő azt írta le, amit látott, ezért nagyon elgondolkodtató, mert ha a láncokat a mai állapotukban veszem, akkor egy energiaáramlás vagy nagyon nehezen, vagy sehogy sem tud bekövetkezni! De ha tudom, hogy itt egy szigetelt rendszerrel van szó, ami egy arany, -tehát nagyon jól vezető- alaprétegen, sajátos elosztásban áramlatot végig energiát, tudom, hogy a felesleg itt nyugodtan levezethető. Aranyszövéses a palást, a kesztyű, aranyszövéses a saru, tehát szabályos védőöltözetben van az illető. Miután az energia

elvégezte dolgát, a felesleg energia azonnal levezethető, de a mai állapotban nem! A legtöbb energetikus, akikkel ezt a kérdést már 1980-tól tárgyaljuk, mind ott akad meg, hogy ez a lánc alkatlan, de nem ez az eredeti! Tehát a Révai Péter leírásának ebben a tekintetben is érdemes hitelt adni, az egésznek a keretében!

A koronáról készült diaképeket nézve, egyik kép elárulja, hogy a Dukás képnek a glóriája át van fúrva – 1857-ben megjelent Franc Bocknak a kiadványa, jól látható rajta, hogy nemcsak ez a körte alakú nyílás van egyenletesen körül peregmezve. Tehát 1850-s évek második felében még ez nem volt átfúrva.

1880-ban készültek jó minőségű felvételek, amelyek alapul szolgáltak Ipolyi Arnold püspök által vezetett vizsgálatnak, aki ezután könyvet is írt a koronáról. Amikor 1978-ban hazatért a korona, a Nemzeti Múzeumban látható volt 20-23 felvétel, amelyeken olyan dolgokat lehetett látni, tanulmányozni, amit soha eddig nem emlegettek. Az első átrendezésnél azonnal levették a képeket s soha többé nem állították ki! Azóta sem lehet ezekhez hozzá jutni, legalább annyi időre, amíg TV-felvétel készülhetne róluk. Az egyik kicsi képről sikerült egy reprot szerezni, amin szintén lehet látni, hogy még 1880-ban is sértetlen volt a félhold alakú nyílás, csak azután fúrhatták át. Ami még felháborítóbb, hogy átfúrták ugyan szegeccsel, de ezt a szegeccset soha nem működ-tették! S ez az átfúrás átment Tamás lemezen is. Mind a kettőn! A túl oldalon ott van a sorja, mert minden fúrás után maradt sorja, és a sorja ma is éles! Tehát soha sem volt benne szegecs. Tehát megfúrták, s csak ezután jöttek rá, hogy ott nem lehet megfogni, mert akkor a felsőrész a Jakab kép ugrik hátra, és az egészből légió sapka lesz, vagy pedig a Dukáskép dől rá, és akkor el is patlanhat. A foglalat megreped alul.

Közreadta: Kis Andrea
Folytatás következik

Bár már az új tanév is megkezdődött, a nyári táborozások emléke még vissza-vissza idézi a szünidő napjait.

Az elmúlt tanév végén a hagyományokhoz híven 5 napos táborozáson vett részt iskolánk 25 diákja és 4 pedagógusa.

Ezhez óriási anyagi segítséget kaptunk a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium által meghirdetett pályázat elnyerésével.

Az „Esélyt nemzeti kincseink megismeréséhez” elnevezésű pályázatunkkal a keretösszeg 50%-át kaptuk meg, ami azt jelentette, hogy tanulóinknak az 5 napos kirándulás 8.000.-Ft-ba került. Sajnos még így is nagyon kevesen tudták vállalni a táborozás költségeit. Ez évben szépséges hazánk egy újabb szegletét (Dél- Baranyát) ismertük meg.

Harkánytól 6 km-re, egy picinyke faluban Mattyon volt a szállásunk és reggelente innen indultunk.

Megérkezésünk másnapján a Drávan ismerkedtünk a határvilág növény és állatvilágával. Az országban egyedülálló kormorán-telepet figyelhettük meg a közel kétórás hajóút során.

Délután a siklósi várba indultunk, de a fürdés jobban csábította a gyerekeket, így a vár megtekintése másnapra maradt.

Ez a vár annyi látnivalót rejt magában, hogy egy egész nap is kevés lett volna a megismeréséhez. Hiszen nem csak a várbörtönt nézhettük meg, ahol egykor a Tenkes kapitánya raboskodott, hanem a panoptikumát is megcsodáltuk. A képtárat, a boros pincét a Tenkes-hegy borairal, és a vártörténelmét a kiállító termekben követhettük végig. A gyerekeknek azonban az igazi élményt a délutáni fürdőzés volt a csodálatos harkányi fürdőben. Kirándulásunk 4. napján Máriagyúdra látogattunk el.

Felsőáltunk a Kálváriára, amelyhez fogható alig van az országban. A stációk képei a Zsolnay Műhelyben készülték gyönyörű kivitelben, áhitatot teremtve ebben az amúgy is festői környezetben a Tenkes-hegy lábánál.

Nyári táborok emléke

Ezek után lelkileg feltöltődve vágtunk neki a hegy megmászásának. A

bátrabbak feljutottak a hegy tetejére, mi felősebbek, csak a kilátóig merészkedtünk, hogy aztán sűtkérező gyíkokat és pillangókat csodáljunk, vagy vadvirág csokrot szedjünk.

Hazafelé menet még benéztünk Villányba is, hogy végigsétáljunk a híres pincesoron, de már túrelmetlenül vártuk az esti szalonnasütést.

Lányaink nagy szomorúságára a táborban nem volt másik csoport, de ennek ellenére esténként nagyokat pingpongoztunk, tollasoztunk. A fiúk vagy a foci EB-t nézték, vagy fociztak az udvaron.

Szomorúan vettük tudomásul, hogy igen gyorsan elszaladt az idő és másnap már indultunk haza.

Utolsó napra maradt az Abaligeti cseppkőbarlang megtekintése és egy rövid pécsi séta.

Sajnos a pécsi programot elmosta az eső, bár eddig nagyon kegyes volt hozzánk az időjárás. Arra azonban még volt időnk, hogy megcsodálhassuk a Pécsi Székesegyházat.

Olyan látványban volt részünk, amely kárpótolt bennünket minden esőcseppért és várakozásért. Bátran mondhatom, hogy ilyen csodálatos templomban még nem jártunk, nemzeti kincseink egyik legszebb templomában imádkozhattunk.

Fájt a szívünk ott hagyni ezt a sok szépséget, de úgy döntöttünk jövőre visszatérünk. Annyi minden van még, amit fel kell fedoznünk e vidéken és az ott élő emberek kedvessége, vendégszeretete is erre sarkall bennünket.

Viszontlátásra Dél-Baranya!

Tímár Béláné
a hunyai általános iskola igazgatója

Endrőd néprajza

Rövidítve: Szanda István

A szélmalom és a Szabó család története

„A nagyapám apja és annak az elődje Borsod megyében, Szihalom községben lakott. Jobb-módú gazdálkodó volt, de a szépapám, azaz a nagyapám apja valami miatt az 1820-as év táján elszegényedett, tönkrement. A vagyontól csak egy nyáj birkája maradt. Ezzel elindult arra, ahol hallotta, hogy sok a birkának való legelő, s így jutott el Dévaványára. A nagyapám, aki 1816-ban született, mesélte, hogy ő olyan 5-6 éves gyerek volt és ha elfáradt, felült egy kosznak a hátára és úgy vándorolt. Dévaványán letelepedtek, voltak heten testvérek.

A nagyapám kitanulta az ács és a molnár mesterséget. Akkor a molnárnak az ácsmesterséghez is kellett értenie, mert csak az úgynevezett száraz-malom volt, amit ló húzott. A kerekek és a fogazat fából volt. Ha baja lett, azt a molnárnak magának kellett megcsinálnia. A nagyapám 1830 táján mint vándorlegény került Endrődre, ahol a község szárazmalmaiba lett felfogadva, a község molnára lett. (Akkor nem községnek, hanem a helység molnárájának hívták.)

Mivel becsületes és szorgalmas volt, hamar megnősült. Egy jobb-módú csizmadia mesternek a lányát vette feleségül. Mindketten nagyon spórolósak voltak, így hamar kezdtek gyarapodni. Nagyanyám sokszor mondta még gyermekkoromban, hogy úgy mondták akkor a népek, hogy jól megy a helység molnárájának, mert már órát is vettek. Aztán a nagyapám vett egy hold szőlőt a Kúriai-dűlőben – mindenféle joggal. Ehhez, hogy megértsük, tudni kell azt, hogy az Endrőd és Gyoma közötti határszéli dűlő földje (ahol ma a Cipész KTSZ van) kúriális joggal bírt. Akinek ott volt földje, annak joga volt bormérésre, sómérésre és több más egyéb joggal járt az ottani földtulajdon. Majd a következőkben megtudjuk, hogy miért volt a földre, azaz a földdel járó jogra szükség. Ahogy nagyapám erősödött anyagilag, bérlet a szarvasi határban egy száraz-malmot. Előrelátó volt, ha a község fel talál neki mondaní, legyen hová menni, dolgozni és költözni. Abban az időben minden Szent György és Szent Mihály napján kitelhetett a szolgálati idő. Már akkor számolt arra, hogy szélmalomot kellene építeni, csak várt, hogy anyagilag jobban megerősödjön és attól félt, ha megtudja az előjáróság, hogy mit tervez, akkor felmondanak neki. A felesége után volt neki egy jómódú sógora, s azzal megegyeztek, hogy közösen felépítik a szélmalomot.

A nagyapám járt az engedély után, de nem akarta az előjáróság megadni, ugyanis akkor Endrődön 24 száraz-malom volt. Volt a községnek, az egyháznak, a bírónak, az esküdteknek és több gazdának. Tehát félték, ha a szélmalom felépül, nem lesz annyi kereset. Erre a nagyapám kihirdetette, hogy akinek szüksége van a szélmalomra, az jelenjen meg a piacra. A gyűlésen a fél falu ott volt és az emberek követelték, hogy épüljön a szélmalom. Ameddig a falunak nincsen minden sarkán malom, addig a gazda nincs ráutalva arra, hogy örökljön, hogy befogja a lovát a malomba. A szegényebb emberek lova meg nem győz örölni. Volt úgy, hogy az emberek maguk húzták a kereket és úgy öröltek. Erre beleegyezett az előjáróság az engedély kiadásába, s már arról folyt a vita, hogy hová építse a nagyapám a szélmalomot. Akkor még az egész endrődi határ az uradalomé volt, s csak a kúriális földre építhette volna, de ezt meg az uradalom nem akarta, hogy a Kúriának még malma is legyen, mert az uradalom legszívesebben a többi összes joggal is megfosztotta volna a kúriai földet. Az uradalom felszólította a nagyapámot, hogy a falu akkori szőlőtől egyezer lépésre válasszon a malomnak helyet, ott, ahol akar, és oda építse fel a szélmalomát. Így esett a választás a szélmalom jelenlegi helyére. A helyért az uradalomnak évente 63 forint 32 krajcárt kellett fizetni.

Az engedély megvolt, most már hozzá lehetett fogni az építkezéshez. Előbb említettem, hogy a szarvasi határban bérlet száraz-malma volt a nagyapámnak, így nagyon sok jó-embere volt ott. Ezek az emberek hozták a szalmát a téglaegetéshez és sok fuvarral segítettek nagyapámot. A segítség jól is jött, mert az 1848-as szabadságharc leverése után az összegyűjtött pénz – a Kossuth-bankó – megbukott, ezzel a malomépítés is nehézségekbe ütközött. A faanyagot tutajon szállították Erdélyből a Körösön – az út 3 hónapig tartott. Végre mégiscsak elkészült a szélmalom, úgy, hogy 1852. év tavaszán – Urnapján – megkezdte az örlést. Ha a szél fúj, éjjel-nappal állandóan volt mit örölni. Mivel sok volt a dolog, sok volt a kereset is. A nagyapám, mikor már elég erősnek érezte magát anyagilag, felszólította a sógorát, hogy egyikük váltsa meg a malmot. Megegyeztek, hogy a sógor megváltja. Nagyapám úgy gondolta, hogy épít egy másik szélmalomot. A faanyag nagyobb részét már meg is vette és most már a kúriai földjére akarta építtetni a szélmalomát. De, közben a sógor meggondolta magát, hogy inkább ő adja át a malom-részét. Így a nagyapám váltotta meg a szélmalomot. Ekkora már az apám és a testvérei is megnőttek, most már volt, aki a sok munkát elvégezte.

Az apámnak három évig katonának kellett lennie, addig a testvéreinek kellett dolgozniuk a malomban. De azok meg csak úgy dolgoztak, hogy minden keresetet elpocsékolták. Nagyapám meg rászokott a borivásra. Tehette, mert a Kúriában igen sok és jó bora is termelt. Úgy mondták akkor, hogy egy töke egy dézsa szőlőt termelt. Amíg az apám katonán volt, a nagyapám sem törődött a malom dolgaival az iszákossága miatt. Amikor édesapám hazajött a katonaságtól, ismét átvette a malom irányí-

tását. A testvéreit kifizette, mert a malom egyiküknek sem kellett, így apámé lett. Apám a katonasággal sokfelé járt, így például Csehországban, Morvaországban és látta, hogy ott már vannak gőzmalmok. Mivel előrelátó ember volt, ő már földet vett, ha volt jövedelem, mert úgy gondolta – nagyon helyesen –, ha gőzmalom építenek, akkor az ő szélmalma előbb-utóbb megbukik, de a föld sohasem bukik meg. A nagyapám meg azt mondta, hogy a föld az a parasztnak való, inkább a malommal törődj fiam, mert amíg ember lesz, addig a malom is kell. Tehát ő a földvásárlást ellenezte. Nagyapámnak csak az volt még a fontos, hogy mivel 52 hét van egy esztendőben, 52 akó bor is legyen évente (1 akó = 56 liter). A víz örüljön, hogyha megmosakodik benne – mondogatta.

Volt egy kicsi, de rehdés molnáriakás, de a nagyapám nagy házat akart építtetni, az édesapám meg a földet vette. Végre csak rákerült a sor a házépítésre is, amely 1876-ban épült fel. Nagy, mindkét végére tűzfal-as, kölabas (kőoszlopos) ház, nagy és mindig száraz pincével. Édesapám nem akart ilyen nagyot, mert úgy gondolta, hogy ekkora házhoz legalább 100 hold föld is illett volna. Nagyapám viszont azt mondogatta, hogy legalább majd rögtön megemlegetik az öreg részeges Szabót – mert csak akkor volt józan, ha aludt.

De, mit hoz az élet, vagy a sors? Amikor legjobban ment a malom, megirigyelték a parasztagzadák és közösen építettek egy gőzmalom. A baj csak az volt, hogy közvetlen a mi szélmalomunk mellé. Nem nagyot, de arra elég volt, hogy rongta a keresetet. Endrődön összesen 5 szélmalom volt, és kettőnek közvetlen szomszédságában épült gőzmalom. Amikor nagyapám megöregedett (84 évig élt), úgy mondta, ha ő tudta volna, hogy a malom megbukik, kétszáz hold földet vett vagy vehetett volna. Az apám – erős akarattal – csak 35 katesztrális hold földet szerzett, mire a malom már csak annyit kereset, hogy a földnek kellett fenntartani. Ezt az is igazolja, hogy ez volt Endrődön az első és az utolsó működő szélmalom. 100 esztendőn át örölte a gabonát.

A szélmalom nagy vigyázzal járt. Teljesen ki volt téve az időjárás viszonyosságainak. Ha fúj a szél, kinn kellett rá felügyelni, akár esőben, akár hóban, vagy nagy hidegben. Mindig arrafelé kellett fordítani a vitorlát, amerről a szél fúj. Kezdetben ez nagyon nehéz volt, mert kívülől kellett egy bodont hajtani, ami a tetőt húzta. Emlékszem, hogy gyermekkoromban de meg kellett vele dolgozni. Majd később, 1899-ben édesapám megcsinálta úgy, hogy belülől lehetett a tetőt, vele együtt a vitorlát is fordítani. Ez a megoldás már nagy könnyebbséget jelentett, mert ha rossz is volt az idő, az ember benn volt az épületben.

Édesapámról én már maradt a szélmalom. Én is úgy voltam vele, hogy legalább a saját szükségletünkre megéri fenntartani. Azért, került másoknak is örölni való, különösen a háború alatt. 1926-ban én átalakítottam a szélmalomot motorhajtására. Szereltem bele egy koptató búzarostát, úgy, hogy széllel is tudott dolgozni, de traktorral is meg tudtam hajtani.

Ez a Szabó család és a szélmalom története. Endrődön ez volt az első és az utolsó működő szélmalom. De ez is csak úgy tudott ennyi ideig fennmaradni, hogy apáról-fiúra, tehát a családban maradt mindig, így volt 100 évig üzemben. 1852-ben indult meg és 1952-ben lett végleg leállítva. 1952 augusztusában és 1953 januárjában kibukott az oldalfa, ezután fokozatosan, emeletenként bontottam le, a kőomlás miatt balesetveszélyessé vált a közelében járkálni.

A szélmalom – mint műemléki és idegenforgalmi érdekesség – szerepelt Magyarország akkori útikönyvében is, még mostanában is felkeresik, illetve felkeresnek a turisták, de már csak egy másfél méter széles (ilyen vastag volt az alap és a fal) téglatornelékes csík, illetve körvonal látszik és jelöli a szélmalom hiteles helyét.

Utóirat

A nagyapámnak még két testvére került Endrődre, egy fiú és egy lány. Dédapám pedig Dévaványáról Apácára került öregségére, ott dolgozott mint kukás, azaz dohánykertész. Nagyapám elment érte, hogy magához vegye öregségére, de nem jött hozzá, így ott halt meg, és ott is van eltemetve, a nagyapám temette el.

A nagyapám öregségére nem látott. Én olyan 6-7 éves voltam és én vezettem, a pipáját én gyújtottam meg. Nagyon nagy dohányos volt. 1899-ben halt meg, nagyanyám még öt évig élt azután. Nagyapám még életében mondta, hogy „addig forró vízben is kibírjátok, amíg én beteg leszek”. Igaza is lett, mert egy pillanat nem sok, de ő addig sem volt beteg. Almát evett, és egyszer csak lecsuklott a feje, már halott is volt, mikorra ránéztem. Bár én is így végezném be az életemet.

Írtam, az 1971. esztendő február havának 14. napján, életemnek a nyolcvanadik évében.”

SZABÓ BÁLINT,
az utolsó endrődi szélmalom molnára

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Határok, határbejárás, „határvillongások” a XVII-XVIII. sz-i Gyomán VI. rész

A gyulai megyei levéltárban Gyoma helysége iratanyagában a ványaikkal való határvillongások peranyaga tekintélyes csomót tesz ki, így bőszéggel számlalhattam belőle kései utódok épülésére, derűltségére. Hogyne derülhetnének azon, is például, hogy miután a ványaiak által elhajtott ökrét kereső Szappanos Mihály alól „Tisztartó Dévai Nemzetes Úr kirángatta...” a lovát, Szappanos gyomai atyafia kapta-fogta magát osztán adonadó alkalommal visszalopta-bizonnyal az éj leple alatt, némi atyafiságos segítségig – elkobzott lovát. Micsida virtus kellett ehhez kedves olvasóim! Nahát! Ezen az úton tovább haladva lássuk mivel is töltötték a múltó időt eleink a gyomai-ványai határ két oldalán?

1775. december 10-én a „Helység Házánál” Náduvvari Istvánnál lévő „Ványai lakos Nemzetes Dékány János Uram piros pej öreg kantza Lova Tájogba allelya /azaz állítja/ hogy meg döglött”. 1766. Április 1-én. „Domokos István keze alatt lévő egy Ványai piros pej /öt esztendő/ Kancza Ló meg döglött Talogba S.G. bélleg /besütött bilyog/ volt a bal farán. Hogy Talogba veszett el bizonytyák Gál Miháj, Gál Gergély, ifjabb Tandi Miháj Gyomai Lakosok.” 1776. június 29-én „Megyeri István keze alatt lévő egy Ványai Deres Kantza Dalmi Pál Csikós előtt meg döglött, a Keh ölte meg, V bélleg volt a bal lapotzkáján.” 1778. február 26-án „Ványai Erdős István Kováts Györgynél lévő paripa lova /herét/ taloghba meg döglött Tanuk erre Kováts János Eskütt, Győri István szolgálja, és az egész Szál-lásbéli / későbbi nevéen tanáyk, tanya, tanyák köze/cselédek.” Itt jegyzem meg,

hogy a többször felhozott „tályog” betegség a lovaknál többféle néven ismeretes; tárjog, tarjag, tárgyog, tárgyag, tályag, tárigy, tálgyú, ülemér stb.” érhető alatta kelés, lépfene, tályogos orbánc, de nagyobb a valószínűsége, hogy esetünkben „tárgykór” azaz „takonykór” betegséggel állunk szemben. A kehesség pedig „szárazkeh, fulladozás” –megrögzött tüdőtagulat /emphysema alveolare pulmonum, pneumatosi/.

1766. május 26-án „A Köles kárért itt tartott, Helység kezénél lévő ványai Lovak közül 2 Lovat Dékány János úr 3mad magával a Gyomai Ménesrűl ki szakasztván, el hajtották, de az egyik visszajött.” 1776. július 25-én „Ványai Lakos Séllei Péter Lova azmely Gyomai Lakos Oláh Istvánnál volt zálogba, haza szökött.” 1777. január 20-22-én „vitték el Ványaiak a Varsánybűl Olajos Lajos bundáját, Győri Jánosnak egy szekerét 5 Lóval, Kováts Istvánnak szekerét két Lóval, Tótka Jánosnak Szekerét 3 Lóval.”

1777. február 21-én „Ványai lakos Gyeszti István és Szabó Miháj ki váltottak három Máriássokon /egy „rhénusi” azaz rajnai forint=60 krajcár, 1 krajcár=2 pénz vagy 2 dénár, egy máriás=34 krajcár, illetve 68 pénz/, egy Kankót /elől végig nyitott és felölthető ujjú, szürposztóból készített kabátféle gyapjú ruha/, egy Nádtolót /vagy tolókasza; két kar közé erősített lapos penge, melyet a nádarató a jégen maga előtt tol és el-metszi vele a nád tövit/, s egy Nádvagót melyeket Póhalmi Varsányban az Ördög Árkán tul nád vágásáért el vettek /ti. gyomai oldalon tilosban vágták a nádat/, s bé hoztak volt Gyomára itteni lakos Győri János, Győri Pál, s Özvegy Szabó Ferentzné fia András.” 1777. június 21-én „...hajtottak bé ványaiak a Balai Búzákbűl 41 darab Lovat betsülték 19 rhénusi forint 24 krajtzára,...24-én mentünk volt érettek, de akkor váltságon

sem atták ki őket haenm zálog Lovakon akarták vissza váltani. Azonban ugyan 24-én bé hajtottak a mi embereink 1200-ig való juhokat. 25-én ezekért jövén ványaiak meg alkuttunk, minden Juhot egy pénzbe, tilaimas fűbűl lévén bé hajtva, az tett hajtó pénzzel s közben hajtók egy Juhot levágtak volt, s meg ettek, Summa; 14 Rhénusi forint. Így aztán 26-án a ványaiak is vissza bocsátották a Lovakat 19 rh.fr.24 kr. Fizetés mellett, Mi is a juhokat 14 rh.fr. fizetés mellett.” 1778. május 25. „Találta meg a holt embert Bódvai István a Víg Ér/ azaz a Vég ér, mert K-felé a sok ér közül ez volt az utolsó Vég-ér/ körül, mejjét a ványaiak bé vontatván Gyomai Határba eltemették” /ki volt? Az írás nem tuogtja/.

1785. július-augusztusban. „Értésünkre esvén, hogy a Ványaiak a Póhalmi földön Csóvákat és kis határokat hánytak sőt hogy azon földre idegen Sertés nyájakat is árendába fogadtak. Helységünk bírja Szilágyi László, Eskütt Kováts Márton, Helységünk Nótáriussa s vélek lévő Szalai József és Kató István Szabadossak /mai értelemben a helység rendőrei/ nevezett Pusztára kimentek, és az Özed erányába nem mesgyére hanem Ványaiaktól hanytatott Csóvákat el hányták, s a Gödrökett béhúzták. Annak felette, egy az oda fogadott Sertés Nyájak között is mely a Tisza Úr Fiaké volt, a vizek között /:hova Kotsval bé menni nem lehetett:/ általok, szemléltetvén, fent irt Szabadosok Ló hátan annak Kondássához menni parantsoltattak és hogy onnan ei távozna általok tudtára adatott, hozzá adván a fenyegetést is, hogy ha más alkalmatossággal ottan fog találatni, mind maga érdemre szerént lakol, mind Sertéssei behajtatnak vagy meg Lövöldöztetnek, Tagadván a Pásztor, hogy Ő nem tudja, hogy peres föld, azonban'ajánlván magát azoknak ki hajtására a Szabadosok oda hagyták...” Cs. Szabó István

W SZONDER W

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

EGYEDI
CIPŐGYÁRTÁS!

34-től 48-as méretig
női és férfi alkalmi és utcai modellek.

DEFORMÁLT LÁBRA IS, igény szerint.

Természetes alapanyagokból,
Rövid határidőre készítjük a cipőket.
MÉRETFELVEVŐHELY: HUNGELL KFT

Gyomaendrőd, Fő út 140/2. Tel.: 06-30 283-42-60

ADOMÁNYLEVÉL - Borsos Jánostól

Tisztelt Szerkesztőség! Jelentem, hogy eleget tettem régi ígéretemnek. (Részlet a régi ígéretből: „Évek óta járatom s az idén is megkaptam lapjukat, annak ellenére, hogy betegsémem miatt az idén nem tudtam még jelképes összeggel sem beszélni postai és nyomtatási költségekbe sem. Ezért hálával tartozom Önöknek, hogy továbbra is küldték a hazai híreket. Még az idén szeretném ezt a következő módon törleszteni: 1 gimnázium s 2 általános iskola részére a saját őseim történeti és ásvány gyűjteményéből egy sorozat kollektiót felajánlok, s leszállítok, s átdok a helyszínen egy-egy előadás keretén belül az illetékes intézmények előre megbeszélte időben.... A Városunk című lapból több alkalommal is idéztem kiállításaimon, illetve a kiállítások megnyitóján, s más rendezvényeken.

Borsos János Jászapáti, 2002.”
... azaz leszállítottam 2 középiskola 3 általános iskola részére ígért anyagot a gyűjteményemből. Gyomaendrődön 2004. április 23-24-én megrendezett Elszármozottak Világtalálkozó napjának első délelőtti, s átadtam azokat az igazgatóknak, illetve a szaktanároknak.

Ezen gyűjtemények összetétele: kőzetek, ásványok, kővületek, kőszerszámok, és napjaink édes vízi, tengeri állataiból kagylók, csigák, fa faszén összehasonlításként a kővületekhez.

Mindezek az iskolák kémiai, biológiai, fizikai, földrajzi, történelmi óráinak szemléltető eszközei lehetnek (ha felhasználják őket) Ezek a kollektiók iskolánkén 40-60 kg közötti súlyúak Ezen kívül úgynevezett „osztogató anyagként”

(szabad préda tanároknak, diákoknak) 10-15 kg. Tehát több mint 3 q! Személyes ajándékként köszönetem jelölül a vendéglátásért, a Ki Kicsoda? című könyv elkészítéséért: a polgármester úrnak 2 db kőbalt, 1 db ősi tűzcs.holó, és 1 db hal idól, Szilágyiné Német Eszternek 1 tűzcsiholó, egy mini láda kristálykészlet Magyarország kincseiből, és 2 db könyv, a Kner Imre Gimnázium igazgatójának ősi szerszámok doboz. Az átadott anyag mind eredeti, nem utánzat!

Az iskoláknak átadott gyűjtemény részletezése:

Kőzetek, ásványok: bauxit, szilícium, anti-monit, mangán gipsz, gipszanhidrit, löszbabák, mész, kalcitok, vulkáni kőzetek, pirit, tűzkő, obszidián

Kővületek: tengeri sün, fésűs-kagylók, tengeri- és édesvízi kagylók, csigák, (zömmel az eocén korból), Szenesedett és kövesedett fák, jól felismerhető jellegzetességekkel.

Kőszerszámok: 2 kezes, vagy egy kezes ütőszerszámok, töréshez, zúzáshoz balta. Hasító, vágó, nyílhegyek, őrlőkövek, csákányok, Y kaparók, nyílvesző, dobókövek, parittyakövek.

Fentiek általam felfedezett s régészek által is nyilvántartott lelőhelyekről valók.

Tisztelettel: Borsos János fűrmester Jászapáti

Eddig az adománylevél, de ismervé több olvasónkat, megelőzőm a kérdésüket, és máris válaszolok. A fel nem tett kérdés így hangzik: Kinek a fia ez a Borsos János? Hol laktak?

Nem vagyok nehéz helyzetben a válasszal, mert fellapoztam a Ki Kicsoda? c. könyvünket, annak 54. oldalán olvashatókból részlet:

„Borsos János fűrmester, amatőr régész, csillagász, nyelvész. 1949. október 31-én született, anyja neve: Kornis Erzsébet, apja neve: Borsos János, nevelőapja: Kun Sándor, az utolsó csejti csordás volt, aki kiveréstől beszorulásig őrizte a rábizott állatokat. Csejten a Szikszai tananyagban laktak Nős, Pongó Mária a felesége, 6 gyermekük van. ...Borsos János különlegesen sokféle érdeklődésű ember, megállás nélkül hajtja őt a megismerés vágya: barlangás, érdeklő a csillagászat, az űrkutatás, a hegymászás, a nyelvészet. Eljár az öt érdeklő kongresszusokra, járja az országot, keresi a különleges kővet, kavics-észközöket (ütőkő, kőbalt, nyílhegyek, őrlőkövek stb.). Tizenegy általa felfedezett olyan régészeti lelőhelyünk van, amelyet - az ő bejelentése nyomán - regisztráltak a hivatalok is (Néprajzi Múzeum, Egri Vármúzeum stb.). Rengeteget gyalogol, „Nincs általam taposatlan hely az országnak” - mondja... Fafaragással is foglalkozik, nevelőapja - Kun Sándor csordás-fejfájára rákerült a Kun Miatyánk is. ... Kavicsszobrásszal is foglalkozik, 70-80 alkalommal rendeztek kiállítást a gyűjteményéből, (mintegy 10 állandó kiállítása is van)...”

Köszönjük Borsos Jánosnak, hogy nem felejtkezett meg szülőföldjéről, és megosztotta velem „kincseit”.

Császárné Gyuricza Éva

folytatás a 162. oldalról ha tógazdasági területtel rendelkeznek.

Természetes vízi halászat a Körösök, Berettyó és vízrendszerén folyik, amelyek, mint ismeretes Békés, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szonok és Csongrád megyékben vannak.

A szövetkezet halásza 1872 ha vízterületen végzik munkájukat. A folyóvizekre és holtágakra jellemző őshonos halak mellett a törpeharcsa és a növényevő halféleségek színesítik a halállományt, így a teljes hazai halvertekum megjelenik piaci kínálatukban.

A Körösi Halász Szövetkezet termelése a fentiek szerint átalakult, a természetes vízi halászati ágazat, mint közvetlen halfogási tevékenység megszűnt, hiszen a halászok őstermelőként végzik a munkájukat. A természetes vízi halászatban a horgásztatás és kisszerszámok halászok területi jeggel való ellátása marad a fő tevékenység. Így válik lehetővé, hogy a horgászturizmus fejlesztését kiemelten kezeljék. E szövetkezetben történik a természetes vizek tenyészhál utánpótlása, és a halvédelmi feladatok ellátása.

Mindkét szövetkezet külön-külön eredményesen működik. A két szövetkezet összesített árbevétele 2003-ban 496 millió forint volt.

Az üzem jelenlegi kapacitása a halfajtól és a terméktől függően, napi 1500-4000 kg élőhal feldolgozás. A leggyakoribb feldolgozott halfajok: ponty, amur, busa, harcsa, süllő, csuka.

Ezekből készül: tisztított és fagyasztott haltermék, konyhakész- félkész haltermék, tovább feldolgozásra értékesített nyersanyag (halpép)

A konyhakész-félkész haltermék közül kiemelkedik a fagyasztott halászlé sűrítvény, amely a klasszikus „tiszai-körösi halászlé” recept szerint készülő sűrítvényt vízzel forralva és néhány halszelettel dúsítva azonnal fagyasztható halászlé. Ki kell még említeni a bébi étel gyártást, a halászlé kocka és konzerv alapanyagot.

A Szövetkezet mint termelői csoport, működése példaként szolgálhat az ország más területén létrehozható halászati termelői csoportok számára is. A Körösi Halértékesítő, Halfeldolgozó Szövetkezet mint halászati termelői csoport olyan feltételeket teremtett önmaga és tagjai számára, amely jó lehetőséget biztosít mind az EU-s, mind a hazai támogatások pályázatára, befogadására, és gazdaságos felhasználásra.

A munkahelyek megtartása, új munkahelyek teremtése a hazai haltermékek piacra maradására, ez az amit ez a kollektíva és vezetése el tudott érni. Az üzemben foglalkoztatott 27 fő, az értékesítési szövetkezet tagságát alkotó 29 fő őstermelő és még néhány vállalkozás biztos megélhetése, piaci helyzetük megerősítése, valamint a fejlesztés a termelés és az értékesítés összhangjának, jövedelmezőségének megtartása a vezetés célja, valamint a jövő biztonsága érdekében országos szövetség létrehozása.

A látottak és hallottak alapján őszinte elismeréssel lehet csak adózni a szövetkezet vezetésének, tagjainak, és alkalmazottjainak, akik bebizonyították, hogy a szövetkezés az egyik legnehezebb emberi cselekedet, megsokszorozza az erőket, és biztonságot ad.

Császárné Gyuricza Éva

EUROPA TERY

Modern köztársaságot építünk

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

NAGYVÁRADRÓL JELENTEM...

2004. júniusában abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy néhány napot tölthettem a Magyar Református Presbiteri Szövetség 13. nemzetközi (kárpát-medencei) konferenciáján Nagyváradon, és így némi fogalmat alkothattam az ottani viszonyokról. A konferencia, melyen 130 presbíter vett részt a Kárpát-medence minden református egyháztestéből, a misszió és tradíció kérdéskörét tárgyalta meg és közben lehetőség volt a városnézésre, az ismerkedésre, információ-szerzésre.

Nagyvárad (románul Oradea) mindig is fontos város volt, a Monarchia békeéveiben az egyik legdinamikusabban fejlődő centruma volt. A román uralom alatt sem változott meg ez, „Nagyrománia” nyugati kapuja lett a Körös-parti Párizsból. A román állam Erdélyt és a Partium többi városához hasonlóan úgy próbálta megváltoztatni az etnikai arányokat, hogy a régi országrészből telepeseket hozott a magyar többségű városokba, az azokat övező lakótelepekre, így szépen lassan többségbe került a román elem, a városok elveszítették magyar arcukat. Kolozsvár sorsa a legszemléletesebb: a magyarok számaránya manapság kb 20 % lehet és a forradalom után (!) Kolozsvár kirívó példája volt a magyarellenes politika sikerességének. Talán ennek vége szakad Funar bukásával. A magyar határ mellett sem maradhatott meg a magyar többség, bár a kis falvak egy része és olyan városok, mint Margitta, Nagykároly, Nagyszalonta még tartják magukat.

Várad, Szent László királyunk városa sem a régi már. A kulturális gazdasági központnak számító nagyváros lakóinak száma 200 ezer fölött van, de a magyarok számaránya csak mintegy 40%. Nagyvárad is román többségű város lett, de sokat őriz régi, Trianon előtti varázsából. Nagyvárad ellentmondásos város, együtt él a magyar, román, a gazdag, és a koldusszegény, az újjagdagok épülő villája és a lepusztult magyar polgárház. A jelenlegi polgármesternek, a liberális-demokrata Petru Philipnek azért sokat köszönhet a város, egyre több a felújítás, a régi épületeket megbecsülik, renoválják, (nem kis pénz ez!), a belváros nagyon szép, rendezett. A szépség mellett ott a pusztulás is: a külső városrészekben azért megláttuk a földszintes házak hosszú udvarait, egy-egy ilyen házban több szegény család tengődik, többnyire cigányok, de sok román és valamivel kevesebb magyar is. Ruházat alapján nem lehet különbséget tenni magyar és román között, mindkét népcsoport tagjai között vannak jómódú polgárok, a középosztály tagjai és koldusok is. Feltűnő volt a hajléktalanok hiánya: Bár kéregetőkkel találkozik az ember Váradon is, de „csöveseket” azért nem lehet a közterületeken látni, a belső kerületekben legalábbis ez nem jellemző. Sok gyerek koldul, az utkeresztődésekben tucatszámra lepik meg a külföldi rendszámú autókat. Szintén figyelemre méltó az, hogy nagyon sok magyar szót lehet hallani az utcán és az üzletekben, a helyiek elmondása szerint a román-magyar gyűlölködés kezd feloldódni. Talán ennek is köszönhető, hogy egyre több magyar szülő iratja a gyermekét román iskolába, hogy úgymond „ne szenvedjen hátrányt a jövőben”. Ennek a félelemnek van is alapja, a gyerekek a 8. osztály elvégzése után képességmérő vizsgát tesznek és aki arról tesz bizonyosságot, hogy nem beszél jól a román, nem mehet gimnáziumba, se magyarba (!) se románba. Mi lesz Székelyföldön? Az utóbbi években ugrásszerű a fejlődés a térségben. Bihar megye Románia legmodernebb és leggazdagabb megyéje, gombamód nyílnak a gyárak, és az elengedhetetlen

bevásárlóközpontok. A fizetések nem túl jók, átszámítva 20-40 ezer forintot visznek haza a dolgozók. A nyugdíjasoknál nem ritka, hogy csak 12-15 ezer forintnak megfelelő lejjel csönget a postás. Románia is az EU-ba megy... Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy az árak is jóval alacsonyabbak a kis hazánkénál. A benzin, a cukor, az étolaj is jóval kedvezőbb áron vásárolható a szomszédban, nem csoda, hogy sokan „kirándulnak” arrafelé. A gyárak, az üzemek egy része Magyarországról jön, Romániában olcsó a munkaerő, az elvándorlás oka „az indokolatlanul magas minimálbér” (c Csillag István gazdasági miniszter).

Az azért örömteli, hogy a magyar exodus lelassulni látszik, kb. hétszáz ezer magyar hagyta el az utóbbi 15 évben hazáját.

Megható, de egyben elszomorító látvány a vár látványára. A hatalmas köröd elég masszív ahhoz, hogy átvészelje az évszázadokat, de - ellentétben Egerrel - nem látható az állagmegóvás bárminemű nyoma a falakon. A belső épületek is siralmas állapotban vannak. A vár szívében kerestem a Szent László által építtetett székesegyház romjait, már semmi sem található abból a templomból, ahol Lászlót, I. Istvánt, II. Andrást, Kun László királyunkat nyugalomba helyezték. A két ősi belvárosi zsinagóga lepusztulva is őrzi szépségét. Templomban egyébként nincs hiány. A kormányzat álláspontja az, hogy minden ezer embert megillet egy templom - nesze neked Magya Köztársaság! - de ne legyünk naivak: itt a román ortodoxokra kell gondolnunk, minden negyedben állnak a monumentális bizánci stílusú trozók, az évek során csak pár méterre nő, a pénz hiány miatt csak félig kész katedrálisok, amelyeknek fontos szerepe a föld „ősi románságának” hangsúlyozása. Az ortodox egyház mellesleg még mindig adósa a szintén románajkú görög katolikus egyháznak, az 1948 után elvett templomaik egy része ma is ortodox használatban van. A román nép igen vallásos. A templomokban mindig látunk imádkozó embereket, a misékre is sokan járnak. A magyar egyházi élet is aktív, a 10 református gyülekezetben az anyaországot megszegyenítően buzgó lelki élet folyik, de ugyanez mondható el a katolikusokról és a kisegyházakról is. Nagyon erős a baptista egyház, mind a magyar mind a román nyelvű gyülekezetekről elmondható ez. Az egyházi élet egyik érdekes színtöltje a református egyház. Nem csupán Váradon, hanem a Partiumban is olyan helyzet állt elő, hogy az egyház - élén Tökés püspökkel - úgy viselkedik, mint egy politikai párt, az egyházi sajtóban több szó esik az RMDSZ lejáratajáról, mint a hitről. A magyarok megosztása egyébként nem túl bölcs, gondoljunk csak arra, hogy a parlamenti küszöb 5% és a 7%-os magyarság csak az RMDSZ-t képes bejutatni a törvényhozásba, egy konkurens párt mindkettőjük elbukását hozná. A közelmúltban helyhatósági választásokat tartottak Romániában, ennek nyomai, a plakátok Nagyváradon is jelzik ezt. Ott sem túl népszerű a helyi választás, az első fordulóban 43, a másodikban 33 százalékos volt a részvétel. A második fordulóban a demokata polgármester, Petru Philip és az RMDSZ jelöltje Bíró Rozália jutott, az előbbit a szavazatok 77,36 százalékaival választották újra, de a magyaroknak sem kell keseregniük, alpolgármesterré a magyar jelöltet, Bíró Rozáliát választották. Az öt bizottsági elnökből hármat a magyarok, kettőt a demokraták. Örömteli az is, hogy több év után magyar elnöke (Kiss Sándor) van a Bihar megyei tanácsnak, de a magyar párt több másik megye elnöki tisztét is megszerezte, máshol pl. Kolozs megyében mindkét elnöki posztot az RMDSZ kapta és Kolozsvárnak is magyar alpolgármestere van. A helyhatósági választások második fordulójában egyébként ellenzéki győzelem született, a liberális-demokrata szövetség gyakorlatilag minden demokratikus erővel összefogott a győzelem érdekében. Kiseb helyeken a szociáldemokrata kormány-párt győzött. Demokrata vagy liberális vezetése van Aradnak, Besztercének, Kolozsvárnak, Brassónak, RMDSZ-es jelölt nyert Szatmárnémetiben, Nagykárolyban, Margittán, Sepsiszentgyörgyön és a székelyföldi települések jó részén, hogy csak a legfontosabbakat említsem. Fontos a szatmárnémeti győzelem, itt a kisebbségi magyarság saját jelöltjét a román többséggel is el tudta fogadtatni. Összesen 187 helyen lett polgármester az RMDSZ jelöltje, ez kimagaslóan jó eredmény. Mentálisábeli változásként értékelhető, hogy a Nagy Románia Párt visszaesett, és Nagyszabbennek ennek a régóta nem német városnak német polgármestere van. Fájdalmas viszont, hogy a fele részben magyar Marosvásárhelyen a magyarellenes szociáldemokrata polgármesternek szavaztak bizalmat a választók.

Tanulásgként levonható, hogy az ősi parlamenti választásokon nagy esélye van a győzelemre az európai politikát követő ellenzéknek, egy új kormányban az RMDSZ is részt vehet, feltéve ha nem osztják meg a magyar szavazótábor a kisebb-nagyobb magyar pártcskák, veszélyeztetve az 5% elérését.

Mucsi András, MKDSZ békési elnöke

Evangélikus Oldal

Gyomai Evangélikus Egyházközség

A GYÜLEKEZET MÚLTJA

Kedves Olvasó!

E havi oldalon a Gyomai Evangélikus Egyházközség rövid történetét olvashatja Tuska Tibortól, aki 2001-2002. évben teljesített a gyülekezetben helyettes lelkési szolgálatot.

Stockhammer Ferdinánd földesúr telepitette a németajkúakat az 1800-as évek elején Mezőberényből Gyomára. Néhány család Elekről és Soltvadkertről is áttelepült. Foglalkozás szerint: birtokosok, iparosok, földművesek voltak. Ingyenes házhelyet és földet kaptak kertnek a betelepülők. Az evangélikusokat eleinte a mezőberényi német lelkész, Oertel Zakariás gondozta. Teiket kaptak a templom, az iskola, a parókia és a tanítói lakás részére, valamint ezek fenntartására 70 kh földet. 1835-től már saját anyakönyvet vezetnek.

Első önálló lelkészük, Czucker Sándor 1840-től 1867-ig szolgált itt. 1854-ben 100 000 téglát vettek a templom építéséhez, amelyet 1861-ben építettek, 1862-ben avattak fel. A padok, az oltár, az oltárkép, a faragott szőszék, minden elkészült, az orgona, a toronyóra, az első harangok is.

1867-től 1904-ig Schulcz Jenő volt a lelkész. 1887-ben a zsindeyes templomtető kigyulladt, és minden berendezés porrá égett. Mindent újjá kellett építeni. Nagy adakozás indult egész Magyarországon. Nemcsak a békési evangélikus gyülekezetekben adakoztak, hanem a ma Romániában lévő Nagylak, Szemlak, a Jugoszláviában lévő Újvidék, a ma Ausztriában lévő gyülekezetek is gyűjtöttek, úgy, mint határainkon innen. Így sikerült újjáépíteni a templomot.

1883-ban épült a parókia, 1897-ben az iskola, 1905-ben pedig a tanítói lakás. 1887-ben temetői földet vettek, 1890-ben epreskertet vásároltak.

1905 és 1912 között Hajts Bálint, 1912-től 1942-ig Feiler Ernő szolgált Gyomán. 1914-ben a templomtető rézfedést kapott, mert a forgószél letépte a tetőt. Nem múltak el nyomtalanul a világháború évei sem. Nemcsak a férfiak távoztak családjuk köréből, s maradtak oda, mélységes bánatot hagyva maguk után, hanem elkövetelték az orgonasípkat és a nagyobb harangot is. 1922-ben új harangot vásároltak, 1923-ban új orgonasípkat.

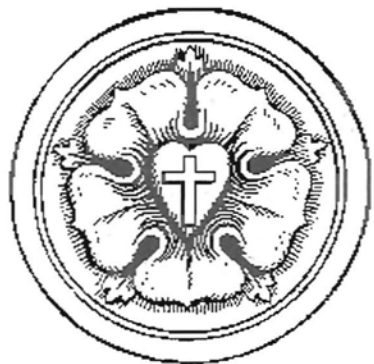
1943-tól 1954-ig Szabó Kálmán volt a lelkész. A nemzetiség megtartó erői a nyelv és a vallás, amelyhez azok, akik fenn akartak maradni, makacsul ragaszkodtak. A német nyelv oktatása az iskola államosítása után elmaradt; a nemzetiség gyökerei elszakadtak. Tudását, kultúráját, amelyet hozott egykor, beolvasztotta a környezete. A háborút követő németellenes hangulat, a kollektív felelősségre vonás tovább csonkította a gyülekezetet. A II. világháború által erősen megtépázott, majd meggyalázott németeknek elvették földjét, házáat, vagy kitelepítették otthonából. Az életükkel nemcsak a katonák fizettek, hanem nők és férfiak, akiknek kezében

sohasem volt fegyver, akiket a Szovjetunió újjáépítésére elhurcoltak, Sohtiban és Novosohiban dolgoztak sokan 5 esztendeig is. A további megtorlásoktól félve, mivel az evangélikusság Gyomán egyet jelentett a németiséggel, sokan ezt nem vállalták.

A gyülekezet utolsó, helyben lakó lelkésze 1954 és 1977 között Sáfár Lajos volt. Azóta szomszédos gyülekezetek lelkészei szolgálnak itt helyettesként. 1977 és 1981 között Riesz György Mezőtúrról, 1982 és 1988 között Csepregi Zsuzsanna Mezőberényből, azóta pedig 2002 nyaráig a kondorosi lelkészek, 1990 és 1998 között Sztójánovics András, 1998-2001-ben Kondor Péter, 2001 és 2002-ben pedig Tuska Tibor. 2002 augusztusától Horváth Zoltán Olivér segédlelkész kapott megbízást a gyomai szolgálatra.

Tuska Tibor, evangélikus lelkész

(Forrás: A Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete az ezredfordulón 2000-2001 c. könyvben. Szerkesztette Solyom Jenő. Luther Kiadó, Budapest, 2002. 118-119. o.)

Gyülekezeti alkalmaink:

Istentisztelet:

vasárnap 9 órai kezdettel a gyülekezeti teremben (Minden hónap 2. vasárnapján úrvacsorai alkalommal.)

Gyülekezeti Bibliaóra:

2004-2005-ös munkaév első alkalma szeptember 30. csütörtök, 15.15 órai kezdettel

Kedves Szülők! A 2004-2005-ös tanévben induló konfirmációi előkészítőre és gyülekezeti hittanórákra szeptember 30-ig lehet bejelenteni a gyermekeket (konfirmációi előkészítőre 12-13 éves kortól) a hivatal telefonszámán és személyesen.

Hivatali elérhetőség:

Telefonon egyeztetett időpontban.

Telefonszám (hétköznapi 9-17 óra között): 56/352-437

Alkalmainkra minden Testvérünket és Érdeklődőt szeretettel várunk!

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerli sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

GYEREKEKNEK

Mesék, versek...

Romhányi József:
NYULISKOLA

Erdőszélen nagy a móka, multság,
iskolába gyűlnek mind a nyulacsokkák.
A tanító ott középen az a nyúl,
kinek füle leghosszabbnak bizonyul.
Kezdi az oktatást egy fej káposztával,
hallgatják is tátott szájjal.
- Az egymást tapasztó
táp-osztó
levelek képezte káposzta
letépett
levelein belül tapasztalt betétet,
mely a káposztott káposzta törzse,
úgy hívják, hogy torzsa.
Ha most a torzsára
sorjába
visszatapasztjuk
a letépett táp-osztó káposztaleveleket,
a tapasztalt rendben,
akkor szakasztott helyesen,
fejesen
szerkesztett káposztát képeztünk.
Ez a lecke! Megértettük? - kérdezte a nyúl tanár.
Bólogattak a nebulók, hisz mindegyik unta már.
- Akkor rögtön feleltetek! - Lapult sok kis
tapsifül;
füllesztettek - dehogy értik, és ez most mindjárt
kiszül.
- Nos felelte, Nyuszi Gyuszi! Állj két lábra, s
vázold hát,
Mi történik, ha ízekre bontasz egy fej
káposztát?
- Jólalakok! - felelte elképesztő képzetten
a kis káposztakáposztó ebugatta -
de a tanár megbuktatta.

SPORT

Az elmúlt napjainkban rengeteg sportesemény sűrűsödött össze. A világ legjobb sportolói mérték össze tudásukat a görög fővárosban, Athénben a XXVIII. Nyári Olimpiai Játékokon. Ezen események árnyékában csendesen meghúzódnak a mi sporteseményeink, megkezdődött a 2004. évi őszi labdarúgó bajnokság.

Augusztus 17-én kezdődött a megyei I. o. labdarúgó sorozat.

Gyoma FC – Mezőkovácsháza: 2:4

Nagy készülődés volt azonban a csatárok tehetetlensége miatt a lelkes vendégek szereztek meg a győzelmet, s elvitték az érte járó 3 pontot, mert a hazai együttes meddő fölénye nem hozott sikert, a meccset pedig gólrá játsszák.

Augusztus 21. Az NB III.-ban őszi szezonnyitó.

Gyomaendrőd VSE – Szarvas FC: 0:4

250 néző. Hanyecz, Mazán, Varga, Farkasinszki, Rafael, Hornok (Alt), Palyunik, Váradi, (Ladnyik), PAJU, (Fekécs), Beinschroth, Mester.

A fiatal gárda nehéz feladatot kapott. Megilletődve kezdett. Ezt a helyzetet a Szarvas kihasználta. Második részben már kiegyenlített játék folyt. A megilletődött hazaiak a legjobb helyzeteket is kihagyták. A vendégek két szabadrúgásgóllal növelték előnyüket. A csapatunk legjobbjá a 16 éves Varga Tamás ügyes söprögető volt.

Ottlakán Tamás edző: rengeteg tennivalónk lesz a fiúkkal, mire csapatát rázódnak össze.

Pelyva Miklós edző: Az első mérkőzésünkön sajnos az amúgy is fiatal, rutintalan csapatunkból 5 meghatározó játékos sérülés miatt hiányzott.

Megeyi I. o.: Békésszentandrás – Gyoma FC: 1:1

Szabó, Dobó, Hegedűs, Farkas, Vatai (Csikós), Tánco, Szegedi (Bela), Kóris, Osán, (Furka), Szilágyi, Hunya.

Gól: Hunya. Szerencsével nyerhetett volna a csapat.

14. Gyoma FC, -1 1 3-5 1.

Augusztus 30.

Gyomaendrőd VSE-Rákóczi: 0:6

Nem ragyognak csillagaink...

150 néző, az ifjúkorú hazai együttes a játékvezetők segítségével fél órai játékkal legyőzte együttesünket. csak, Mazán játéka érdemel említést.

14. Gyomaendrőd VSE 2.- -2 0:10 0

Megeyi I. osztály

Gyoma FC – Sarkadkörtút: 2:2

Legalább akartak a gyomaiak, a szerencse is elpártolt tőlük. Góllövők: Szegedi 2; Jó: Dobó, Szegedi.

12. Gyoma FC 3 2 1 5-7 2

ATHENS 2004

Az első olimpiai játékok Kr. előtt 776-ban kezdődtek. Akkor még csak egyetlen számban, a 192 méteres stadionfutásban avattak győztest. Még a Kr. előtti VIII. században hozzájött ez a szám oda-vissza távon, továbbá rajthoz álltak 4600 méteren, és bevezették az öttusát. Ennek egyes számai az egyszeres stadionfutás volt, dárдахajítás és diszkoszvetés, birkózás és helyből

ötösugrás. Később a viadalok kiegészültek az ökölvívással és kocsihajtással.

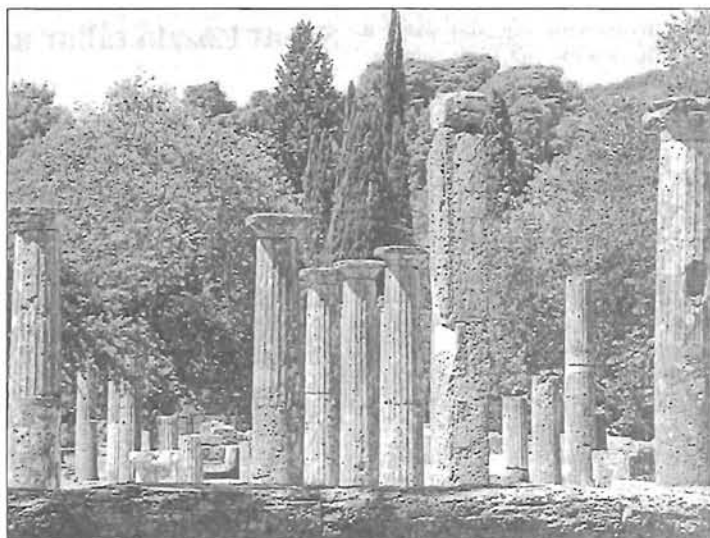
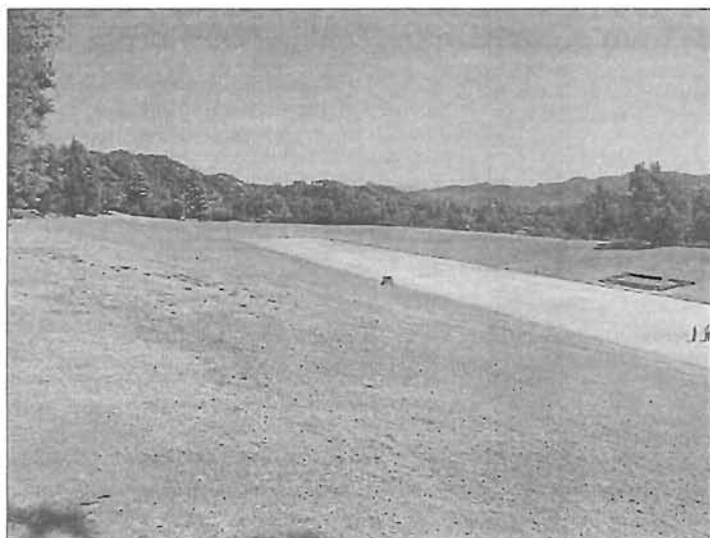
A versenyeket az istenek atyjának, Zeusznek a tiszteletére rendezték meg. A neki szentelt szentély romjai ma is láthatók.

Egészen Kr. előtt 472-ig valamennyi versenyszám egyetlen napon került megrendezésre,

később a játékok időtartamát öt napra terjesztették ki.

Kr. után 395-ben betiltották a pogány kultuszokat, ez az olimpiai küzdelmek végét is jelentette. Csak 1896-ban hívták létre újból az újkori olimpiai játékokat Athénben.

Képek: Olympia, az első játékok színhelye. A stadionban akkor a földön ültek az emberek.

Trodalmi oldal

Az előző számunkban bemutatott „Hajtogatós” c. könyvből válogattuk Gergely Ágnes és Fenákel Judit itt olvasható egy-egy írását.

Fenákel Judit: AZ ÉN MARGITOM

Margit arcképe

Az én Margitom, aki a világon a legjobb kevert kuglófot süttötte, és a legszaftosabb rakott krumplit csinálta, és rétest is tudott nyújtani, barheszt is tudott sütni, meg sóletot főzni, amit aztán a pék kemencéje süttött barna-pirosra, és tökfőzeléket meg zöldbabot főzött cukorral, ecettel, és mindent, mindent, amit szerettem, aminek az íze még hatvan év múlva is, az én Margitom, akivel moziba jártam, akivel az első szerelmes regényt olvastam, ő olvasta, én tátott szájjal hallgattam, akit elkísértem a vasárnapi misére, térdeltem mellette rémült áhítattal, és mise után együtt bámultuk a mennyasszonyt, ő persze ismerte a mirtuszos, hosszú ruhás lányt,

meg a feketébe öltözött, csokornyakkendős fiút is, tudod fönt laknak a Gyomavégen, az én Margitom, aki imádkozni tanított, és kijavított, ha eltévedtem a Sömá Jiszroélban, és velem tanulta Eszter szerepét is a púrimi ünnepségre, aki pontosan tudta, mit mivel lehet a kóser háztartásban, akivel az írás- és számtanleckét csináltam, kikérdezte az egyszeregyet, és nem mérgeződött, ha rosszul mondtam a nyolcszor hetet, mert a nyolcszor hét a legnehezebb, ezt senki nem értette meg rajta kívül, aki mindenkinél ízeesebben mesélt a filmekről és a könyvekről, persze olyan filmekről, amelyeneket az endrődi moziban adtak, és olyan könyvekről, amelyenek a kezébe kerültek, aki nyáron beállt summásnak a közeli uradalomba, és szedte a markot, kötötte a kévét, este lebbencset főzött a többi summás lánnyal, bohás szalmazsákon aludt vagy csak a meztelen szalmán, háromkor kelt, kigyalogolt a búzaföldre, szalonnát reggelizett tavalyi vágásból, kicsit avas, de tápláló, eltitkolta, ha a rossz kútvizek elcsapták a hasát, kellett a pénz stafirungra, gyűjtötte szorgalmasan a dunnacihákat, keményre vasalt konyharuhákat, törölközőt, lepedőt, testvérénél a tiszta szobát az ő festett hálója bútorozta, az ágyban friss friss tollal töltve a párna, a takarón díszpárnák, ahogy illik, csak a vőlegény, sehol a férjnek való, akiért ez a sok törődés, varrás, szövés-fonás, nem álltak sorba a legények a nyomorult szegény lánynál, akit hetedmagával nevelt munkától meg veréstől görbe édesanyám, mert édesapámtól csak a savanyú borszag, a káromkodás, az én Margitom, aki soha nem hülyézett le senkit, a csúf szavak hiányoztak a szótárából, Isten nevét hiába nem vette a szájára, akitől azt tanultam, hogy a tisztességes munka elnyeri méltó jutalmát, aki öregkorára jutott angol véchéhez, fürdőszobához, de még akkor is lent főzött a nyári konyhában, hogy odafönt ne piszkítson, lapátolta a havat nyolcvanévesen, aki mindig beosztotta, félretette, kölcsönkért néz nem terhelte a lelkiismeretét, semmi, ami a másé, pedig tudta, hova ásták anyuék az aranyláncot, hallgatott, nem szidott senkit, aki utolsó óráiban is roppogós, folttalan szalvétába csomagolta a kiskanalat, rendet tartott a kórházi fiókban, aki fölnevelte más gyerekeit, nehéz betegsége súlyát egyedül cipelte, amíg már nem lehetett titkolni, akkor aztán átcsusszant a túloldalra, „nemsokára anyukádnál leszek” – zihálta a fülembe, aztán eltűnt a szemünk elől csöndben, panasztalanul tisztá testtel és lélekkel.

Gergely Ágnes

Fenákel Judit

meretét, semmi, ami a másé, pedig tudta, hova ásták anyuék az aranyláncot, hallgatott, nem szidott senkit, aki utolsó óráiban is roppogós, folttalan szalvétába csomagolta a kiskanalat, rendet tartott a kórházi fiókban, aki fölnevelte más gyerekeit, nehéz betegsége súlyát egyedül cipelte, amíg már nem lehetett titkolni, akkor aztán átcsusszant a túloldalra, „nemsokára anyukádnál leszek” – zihálta a fülembe, aztán eltűnt a szemünk elől csöndben, panasztalanul tisztá testtel és lélekkel.

Az én Margitom, aki tudta, hogy Fenákel nagymama piócákkal gyógyítja magas vérnyomását, most már csak mi ketten vagyunk, akik láttuk azokat a fényes, fekete dögöket vérral rakottan leszedülni nagymama fejéről.

Gergely Ágnes: KÚT, SZILVAFÁVAL

A kútból ma már csak a visszhang. „Le ne ird”, és „fölösleges mondanod”. A kép nem gyűrűzik az ujjainkra. Az övéi egykor cselédkönyvet kaptak; a mieink katonakönyvet, nagy „Zs” betűvel. Őket megjelölték; minket is megjelöltek. Szerette a kertet, különösen a teregetést a fák közt. Szerettem a frontról hazatérő férfiakat, különösen a fonott gyertya mellett az áldást. Egyikünk sem számított további megjelölésre. Első pillanattól világos, hogy ő ő marad, és én én maradok; s az „ők is mi vagyunk” eseményre váltott hazugság, tömegsír, vacak romantika, ázalag élet. Ha levelet írunk egymásnak, a levél csupa kert, mennyi habos ágynemű a fák közt, a kötélen – emlékszel a kútra, a vörös szilvafa alatt! Már nincs ott. A fát is kivágták. Nagypád szombat este áldomást ivott a fonott gyertya mellett. Szilvafák volt! Minek az emlékeket összekötni. Az erősebbek úgyis a megjelölők, ők támadnak fel folyton, minden változás első pillanatában, velük az összeköpdösött cselédkönyv, katonakönyv, katonakönyv, cselédkönyv, nagy Cs, nagy Zs, teleimnak foszló templomot, kőkemény ágyneműt – készen legyen a batyud és ne félj. Lépj idebb, mi nem csapunk zajt. Minek. Bárhová meövünk, a szilvafához meövünk.

Ízes ízek

szeptember

Sonkapaprikás

Hozzávalók: 60 dkg sonka, 2 evőkanál zsír, 1 fej vöröshagyma, 1 kávéskanál törötpaprika, 6-8 szem feketebors kicsit összezúzva, 2 gerezd fokhagyma, 2 zöldpaprika, 1 paradicsom, 1 kávéskanál só, 40 dkg krumpli kockára vágva, 1 késhegynyi köménymag.

Az apróra vágott vöröshagymát a zsíron üvegesre piritjuk, a törötpaprikát belekeverjük, nyomban utána a kockára vágott sonkát is átforgatjuk. Megsózzuk, kevés vízzel fölengedjük. Fele fővés után beletesszük a kockákra vágott krumplit. Összefőzzük.

Seidl Ambrus

VIRTUÁLIS VÁMKEZELÉS HELYBEN!

ELEKTRONIKUS VÁMKEZELÉS
AZ ÁRU UTAZTATÁSA NÉLKÜL

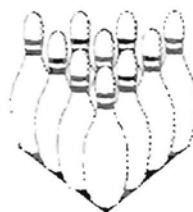
(EXPORT - IMPORT)

ELEKTRONIKUS VÁMKEZELÉS, INTRASTAT ÜGYINTÉZÉS,
KOMLETT VÁM - ÉS TERMÉKPÁLYA ENGEDÉLYEZÉSEK.
MINDEZ KEDVEZŐ FELTÉTELEKKEL!

További információ: 06-20-9815-771

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kivánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

Növényvédelmi szakmérnök szaktanácsadási munkákat vállal. Gyomaendrőd határában lévő földken, a szükséges munkák szakszerű elvégzése mellett a vegyszerek beszerzését és szállítását is vállalom:

PETRÓCZKI HUNYAD ÁRON

növényvédő szakmérnök Gyomaendrőd Téglagyári Dűlő 511.

Telefon: 06-70-385-8918

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.

☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

Mezőgazdasági, Műszaki és Szolgáltató Betéti Társaság, Hunya, (Rákóczi u. 55-57.) mezőgazdasági üzemek, kistermelők részére komplett mezőgazdasági szolgáltatást vállal.

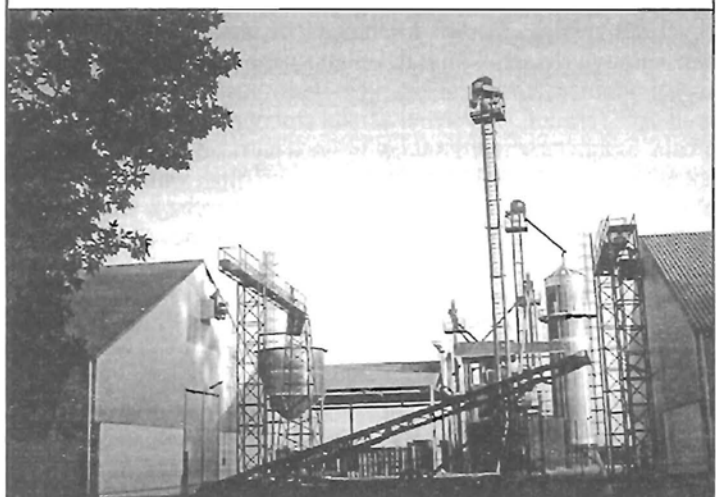
Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

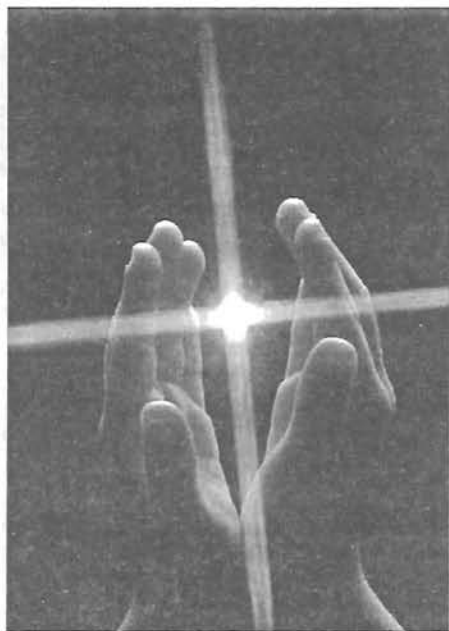
Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BULA ISTVÁN, aki Endrődön a Polányi Máté utcában élt, 92. élet évét betöltve, születésnapja után egy nappal augusztus 21-én visszaadta lelkét Teremtő Urának és az Örökkévalóság honába költözött. Amilyen szép csendesen élt családja körében, ugyanolyan csendben lehelte ki lelkét.

Gyászolják: felesége, lánya, rokonai, szomszédjai, ismerősei, és akik ismerték és szerették.

BUCZKÓ IMRÉNÉ KEMÉNY ERIKA, aki Pázmádon élt, 63 éves korában,

szeptember 2-án váratlanul befejezte földi pályáját. Gyászolják: családja, rokonai, ismerősei és az Endrődiek Baráti Köre.

BÓTOS LAJOSNÉ Uhrin Regina, aki az Öregszőlőben élt, július 15-én, 77 éves korában váratlanul befejezte földi pályáját. Gyászolják: unokái és hozzátartozói.

FAGYAS BÉLA JÓZSEF, aki a Ridegvárosi részen élt, 75 éves korában július 30-án hosszú betegség után befejezte földi pályáját. Gyászolják: családja és a rokonság.

FORGÁCS VINCE, aki a Selyem úton élt 53 éves korában váratlanul befejezte földi életét.

Gyászolják: édesanyja, ikertestvére, és a rokonság.

GYURICZA SÁNDOR, aki Hunya, Alkotmány u. 11. sz. alatt lakott, augusztus 13-án, 43 éves korában elhunyt. Gyászolják: testvérei és a rokonság.

HUNYA MIHÁLYNÉ TÍMÁR MÁRIA volt hunyai lakos, június 25-én, 83 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: menyé, unokái, dédunokái és a rokonok.

KRESZ KÁROLYNÉ VARJÚ MARGIT, aki Endrődön élt, július 24-én 74 éves korában hosszú betegség után megtért Teremtő Urához. Gyászolják: családja, barátai, ismerősei, régi munkatársai.

MAG LAJOS gyomai plébános, július 20-án, 83 éves korában tragikus baleset következtében hazatért az Örökkévalóságba. 83 éves volt, földi maradványait végrendeletének megfelelően a meghalt hívei között Gyomán helyezték örök nyugalomba.

PARÓCZAI JÓZSEF, aki Endrődön élt, augusztus 12-én 82 éves korában hosszú betegség után elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei és azok családjai, rokonai, ismerősei.

VASZKÓ LÁSZLÓNÉ NOVÁK JOLÁN, aki Endrődön élt, 68 éves korában augusztus 12-én hosszantartó betegség után befejezte földi pályáját. Gyászolják fiai, és családja, rokonok, ismerősök.

VASZKÓ MIKLÓS, aki Hunya, Táncsics út alatt élt, augusztus 17-én, 91 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Urának. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái, dédunokái.

A gyászoló család köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik Bula Istvánt elkísérték utolsó útjára, és részvételükkel fájdalmukban osztoztak.

Az endrődi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrődi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrődi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottokról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálzási évfordulójuk napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

Az endrődi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni.

További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-970-es telefonszámon.

Fényképalbum

Az endrődi róm. kat. Szent Imre polgári fiúiskola 1941/42. évében végzett növendékei:

Első sor:

Hollós István tanár, Bagoly Margit tanítónő, Dr. Cseh József orvos, Hattyuffy Erzsébet tanár, Dr. Csókási Béla igazgató, Csösz Mária tanítónő, Dr. Hunya Sándor osztályfőnök, Kiss Sándor hitoktató, Fehér Sándor karnagy

Középső sor:

Zsigri Mária, Hoffman Magdolna, Timár Magdolna, Kovács Anna, Fülöp Irén, Timár Moni, Pintér Luca, Pintér Hermína, Gonda Margit, Bukovi Gizella, Bányai Judit

Hátsó sor:

Suhanyecz Mihály, Adamik István, Hanyecz Máté, Timár Ede, Timár Gergely, Timár Imre, Virágh Elek, Balla Vencel, Uhrin Béla, Timár Ince, Kappel Károly, Dinyai Ede, Gyuricza Zoltán

GAZDAKALENDÁRIUM

SENT MIHÁLY HAVA

Információ gazdálkodóknak

MÉG MINDIG ÉS ÚJRA: MI TÖRTÉNIK ITT A VIDÉKKEL? III. rész

A magyar vidékfejlesztési tervek, programok európai megítélése:

a magyar „agrárstratégiák” azonban minderről mélysegesen hallgatnak, ám miközben a második pillérről a közbeszédben szó sem esik, azonközben – bármilyen meglepő is – készülnek azok a vidékfejlesztési tervek, amelyeket Magyarországnak az EU-hoz be kell nyújtania. Az érintettek valószínűleg nem is sejtik, hogy e tervek közül az egyik (AVOP) már a 30. változatánál, a másik (NVT) pedig a 12. változatánál tart, sőt, ha nem tudtát volna, megtörtént azok „társadalmi” vitája is. Az, hogy az október végi utolsó országértékelés e tervek egyértelműen elutasította, persze egyáltalán nem véletlen. Az azokra július 4-én, Brüsszelben adott előzetes **bizottsági vélemény** ezt az „eredményt” előre vetítette. Az erről készült emlékeztető – amelynek tartalma persze nem szerepelt a kormányzói tájékoztatóban vagy a sajtó vezető hírei között – az AVOP-pal kapcsolatban pl. egyenesen így fogalmazott: A Bizottság képviselői súlyos kritikával illették az EU-nak 2003 májusában benyújtott (...) AVOP-ot. A program összeállításakor Magyarország nem vette figyelembe a vonatkozó közösségi jogszabályban rögzített elveket. (...) A közösségi elvárásokkal ellentétben nem foglalkozik a vidéki térségek (...) fejlesztésével. **A vidékfejlesztésnek a CAP 2. pillérének célja a vidéki térségek revitalizálása. (...) Elfogadhatatlan, hogy e szempontot Magyarország nem veszi figyelembe! (...) Az aránytalanság oly mértékű, hogy a Bizottság ebben a formájában nem tudja támogatni a tervet. (...)**

Az október végi országértékelés vidékfejlesztésre vonatkozó piros lapja ennek a júliusi értékelésnek – egyáltalán nem meglepő – egyenes következménye. Ennek ellenére még mindig nincs információja minderről az ország és a vidék társadalmának! Ez önmagában is okot ad a háttérben meghúzódó ordas szándékok feltételezésére. De mi lehet ez a hátsó szándék?

A káosz és/vagy a „zavarosban halászás” jelei?

A parlament elnökhasszonya bizonyára nagyon jól látja a helyzetet, amikor megállapítja, hogy pártjában „az MSZP –ben egyszerre három párt van jelen: egy ideológiai, egy technokrata és egy szakmányszerző párt”. Egyetértve vele, szíves engedelmeivel megjegyzem: az agrár- és vidékfejlesztési ügyekben ez utóbbi döntő többséggel rendelkezhet, és kirajzolódik egy olyan stratégia, amely e „szakmányszerző” keretfeltételeit igyekszik minden erővel javítani.

Ennek része lehet az agrárium és a vidék szereplőinek szándékos elkeserítése és bizonytalanságban tartása, miközben a háttéralkudozások az agráriumi lobbierdekei mentén tovább folytatódnak. Lehet, hogy éppen ezt szolgálja a tényleges európai lehetőségek és folyamatok elhallgatása? Bar egyes vélemények szerint csak tájékoztatásról, ostobaságról van szó, most mégis egy másik forgatókönyvet szeretnék Önökkel ismertetni. Ez pedig a **föld és az ehhez kötődő várható európai források megszerzésének forgatókönyve!** Ennek elvi menete a következő lehet:

1. Az érintettek, vagyis a gazdálkodók, földtulajdonosok nem juthatnak információhoz a változó európai átalakulás folyamatáról és forrászerzési lehetőségeikről! Ezek „kiszivárgását” minden eszközzel meg kell akadályozni! Néhány erre utaló jel:

- A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programról (NAKP) és annak bevezetéséről szóló 1999-es kormányhatározat háttéranyagaként több ezer példányban elkészült tanulmánykötetet a tárca a legutóbbi időkig „szamizdat”-ként kezelte, az „hüvös halmokban” állt a minisztériumban, elzárva az érintettektől, de még a megyei FVM hivataloktól is.

- Az NAKP-t, támogatott gazdálkodási rendszereit valamint európai háttérét részletesen bemutató, 1999-ben forgatott 6x30 perces –egyebek mellett Dr. Franz Fischer agrár- és vidékfejlesztési EU főbiztossal készített interjú részleteit is tartalmazó – televíziós sorozatot évek óta visszatartja az FVM, és nem adja át vetítésre egyik televíziós csatornának sem.

- Az FVM hivatalos EU-s kiadványaiban vagy nem is, vagy csak ködös és a támogatás várható mértékét nem közlő módon szerepelnek a vidékfejlesztési intézkedések. Ez persze nem véletlen, hiszen az FVM vidékfejlesztési programokai foglalkozó vezetői értekezlete egyenesen úgy fogalmazott, hogy: „A társadalmi vitára szánt tervezetek támogatási összegeket, pénzügyi táblázatokat ne tartalmazzanak!

- Az egyik vezető agrárgazdasági folyóiratban másfél évvel ezelőtt e tárgy körben írt cikkünk „lektora” annak közlését azzal utasította el, hogy: „A CAP második pillére nem is létezik!”

- Az európai agrárügyekkel foglalkozó, az FVM szoros felügyelete alá tartozó egyik szaklapra egy évvel ezelőtt e tárgy körben írt elemzésem kézirata – a két komoly szakmai lektor egyértelmű támogató véleménye ellenére – a „cenzor” egyszerűen szelvényként ennyit írt: „A cikk nem közölhető!”.

- A vidék érdekeit nyíltan felvállaló, az érintetteket tájékoztató és túlélésüket segítő, ám ezzel „piacrontó”, a „lezsugázás” körülményeit nehezítő egyetemi intézetünk, a SZIE-KTI karalapítási kerelmét elutasították, kari jogállását megszüntették, a hagyományos agrárkarba helyezték, modellterületét elvették, fokozatosan erodálják, ellehetetlenítik, végső soron elhallgattatják.

2. A teljes információ- és hírzárlat közepette nagy fórumokon megnyilvánuló „politikus” – pl. a Parlament Mezőgazdasági Bizottságának elnöke – több ízben kijelenti: „Az EU-ban 500 ha-os birtokméret alatt nincs is élet, a kisebbeknek nincs semmi esélyük!” Az európai birtokstruktúrától és az agrár- és vidékpolitika ezzel kapcsolatos törekvéseitől persze nem hagyja magát zavartatni, egy ízben például azzal töltve meg ezt a blöfföt, hogy Olaszországban ennyi (mármint hogy 500 ha) az átlagos birtokméret”, ami már a nyílt színi hazudozás kategóriájába tartozik. Magyarországon egyébként ma mintegy kétezer 500 ha feletti birtok van, így ez a kijelentés a 30 évvel ezelőtti állapotok iránti nosztalgiát jelzi! Persze kapitalista környezetbe helyezve, ahol a megszólaló és köre maga lesz természetesen a tulajdonos.)

3. Jön ezután az „államtitkár”, és a televízióban megosztva velünk az agráriura vonatkozó jóvőképet, kijelenti: „Hozzá kell szoknunk a gondolat-hoz, hogy a mezőgazdaságban csak 80-100 ezer ember fog munkát találni. A többieket kezelje a szociálpolitika!” (Emlékszünk, ez az a nagy latifundiumokra és bérmunkára alapuló agrármodell, amelyet korábban már említettem, és amely többszázerezes munkanélküliséggel és elvándorlással fenyegeti)

4. Az információhiánytól és a látszólag különböző irányokból egybehangozóan érkező kijelentésektől elbizonytalanodó, elkeseredő közegben megjelenik az ajánlat: „Adja oda a földjét!” Hiszen látja, úgy sincs esélye! Mi segítünk, jó pénz adunk érte, vagy ha azt akarja, pl. életjáradékot fizetünk!” Ha az így felpuhított piacra a „mez az ajánlati madzagon elég vastag”, akkor a dolog sikerrel járhat, és ha a vevő maga „a szakmányszerző birtokos”, akkor a törekvés máris elérte célját.

5. Ha az ajánlatot tevő közvetítő állami szervezet – pl. a Nemzeti Földalap (NFA) – tettes, akkor következnek még egy, a folyamatot célba juttató lépés. Ezt előkészítendő hangzik el – az állami vagyon privatizálása során olya gyakran hallott kijelentés: „Az állam rossz tulajdonos. A vagyon hatékonyabban tudja működtetni a magángazdaság. Annak kell adni a földet, aki már ma is hatékonyan gazdálkodik, és a piaci versenyhez szükséges tőkeerővel, technológiával és tudással rendelkezik” És itt következnek a földek „szakmányszerzők”-höz juttatása. A vidékfejlesztéssel foglalkozó vezetői értekezlet illetékes résztvevője ezt „szemérmesen” így fogalmazta meg: „Az NFA földet életjáradékért programjával részben a tulajdonviszonyokat lehet rendezni (a piacról kivonja a sok kicsi földtulajdont), másrészt hozzájárul a birtokstruktúra átalakításához, a versenyképes méretek kialakításához.”

Az az érzésem, hogy ezt a piacot rontja minden olyan információ, ami reményt ad a gazdálkodóknak. Amíg ez a folyamat le nem zajlik, addig – az egyik illetékes államigazgatási szereplő szavaival élve – „Nincs itt a beszéd ideje! Nyugalom! Most még a múlt utolsó egy-két éve következik!” Féltreértés ne esék, a kritika nem a nagybirtokosok szól! Mindig is voltak Magyarországon nagybirtokok. A telhetetlen szakmányszerzést a szolidaritás teljes hiányát bírálom! Lassan és tagoltan mondom: nagy baj lesz abból, ha az agrárium és a vidék szereplőinek egy szűk érdekcsoportja a többiek rovására, a többiek „tesztet kereszti!” akar Európában előre jutni!

A tényleges helyzet és finanszírozási lehetőségek bemutatására, valamint a hazai feltételek megteremtésére rendelkezésre álló idő végesen fogy! Csak remélni lehet a mohoz szakmányszerző csoportok megfékezését, a kijázanodást, és a vidékfejlesztési intézkedések ennek megfelelő hangsúlyú kezelését. Ellenkező esetben ennek az eltnnek kell vállalnia a vidék érdekeivel ellentétes tettei teljes történelmi és politikai felelősségét!

Ángyán József agrármérnök

A gödöllői Szent István Egyetem habilitált egyetemi tanára
Közreadta: Dr. Giricz Katalin közgazdász

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

szeptemberi ajánlataim:

- virághagymák
- bográcsok, bogrács-állványok
- fűnyírók, szegélynyírók
- szivattyúk, öntözőtömlők
- öntözőfejek, csőbilincsek
- szunyogháló, szunyogriasztók
- cefreshardó
- műanyag hordók, kukák
- vegyszerek, permetezők
- kéziszerszámok, szeged
- csavarok, kerítésdrótok
- fóliák, takaróponyvak
- DÜFA zománccfesték, ecsetek
- védőkesztyűk, gumicsizmák

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 csaszar@bekesnet.hu *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,

Szócs Géza, Szonda István, Várfi András, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu